

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina VI

Broj 35

Veljača 2008.

Cijena 1 €

ISSN 1800-5179

TRIPUNDANSKE
FE TE

Obnavljanje ŽIVOTA

**VOLIM ZIMU,
VOLIM SLADOLED!**

WWW.LEDO

Jeste li znali..

...da prema istraživanju britanskih znanstvenika sladoled izaziva osjećaj sreće?
Dokazano je da već samo jedna žlica ove leđene slastiće izaziva reakciju u zonama sreće u mozgu. A osim osjećaja sreće, Ledo sladoledi izazivaju i osjećaj užika jer nastaju spajanjem najkvalitetnijeg mlijeka, čokolade i voća, a savršeno se kombiniraju sa šlagom, čokoladnim sirupom, sjeckanim lješnjacima ili komadićima voća.

*Ledo sladoled i zimi, zašto ne?!
Neka vas obuzme sreća najveća!*

Milijun eura za manjine

STR. 4

TRIPUNDANSKE FE TE

Vječno obnavljanje života

STR. 10

VESLA KA REGATA KOTOR 2008.

Sve medalje Kotoranima

STR. 27

PREDSTAVNICI HGI U SUBOTICI

Učvršćivanje suradnje

STR. 30

ZNANSTVENI SKUP

Venecija u Boki i Crnoj Gori

STR. 33

KOTORSKE KARNEVALSKE FE TE

Pjesma, ples i kužina

STR. 36

Poštovani čitatelji

Zlo je sve opasnije, a dobro sve ugro enije. To je obvezuju a misao na po etku tre eg milenija .

Da je don Branko Sbutega ovjek ije rije i treba po navljati, uvjerali smo se i ove burne velja e prestupn 2008. godine, kada se to ak povijesti ponovo naglo po krenuo i skoro nas izbacio iz mukotrpnost ene ravno te e. Drama tog ovjeka koji je duboko pre ivljavao vr jeme u kojem se zatekao ponovo je postala aktualna, a Zapisi iz nevremena pozivaju da se ponovo izgovore i ivo utisnu u ljudsko srce.

Predstava splitskog glumca Trpimira Jurki a na trenu tak nas je zaustavila, prestali smo da brojimo nedovr ene poslove i zaboravili na e velike i male strahove bezvremenom prostoru Kotorske katedrale.

Bolje da re em ja nego da govore drugi. Iako je svejedno. Meni su ostala jo tri, etiri mjeseca. Ili neki tjedan. ivota. Ovog ivota.

Ne treba se alostiti. Vi to ostajete jo ete patit Tko zna to vas jo eka.

Mo e napraviti jo mnoge stvari, zavr iti neke poslo ve, ali i da ne zavr i svijet e nastaviti i bez toga

Svijet smo ti i ja, sva na a ukupnost koja nas konsti tuiira i sva na a konstitucija koja nas ini razli itim

Putovanje se svakako, htjeli mi ili ne, nastavlja. Ođ aktualne politike, preko gospodarstva do -stolje ima du gih tradicija, od novih saznanja do starih zaboravljen pri a, poku ali smo i u ovome broju na i pravu mjeru i balans onoga to je ivot i onoga to je smisao ivota

I ponovo se uvjerali da bez obzira na sve zlo, uvijek ima ljudi koji su nada civilizacije.

**Vaša urednica
Tamara Popović**

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**
Telefon: +381 (0) **82 304 232** Faks: +381 (0) **82 304 233**
E-mail: hgd-kotor@cg.yu <http://www.hgdcg-kotor.org>
Žiro-račun: **510-10418-20**
Osnivač: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Predsjednik: **dr Ivan Ilić** Glavni urednik: **Tamara Popović**
Uređivački odbor: **Tripo Schubert, Marija Nikolić, Marija Mihaliček, Joško Katelan, Jadranka Vojičić** Lektor: **prof. Ljiljana Markić** Fotografije: **B. Pejović, Foto Parteli, S. Kordić**
Dizajn&priprema: **Radionica LCG** Tisak: **Grafo-Bale – Podgorica** Naklada: 800 primjeraka Cijena: 1,00 euro

Milijun eura za manjine

Piše:

Tamara POPOVIĆ

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine CG jednoglasno je 6. veljače preporučio parlamentu da usvoji Prijedlog odluke o osnivanju Fonda za manjine.

Očekuje se da će zastupnici to i učiniti na redovnom zasjedanju u travnju.

Do konstituiranja Upravnog odbora, koji će raspisati konkurs za izbor direktora, v.d. direktor Fonda bit će pomoćnik ministra za zaštitu manjinskih prava u Vladi Crne Gore **Saba-hudin Delić**.

Od početka uključen u izradu i implementaciju Zakona o manjinskim pravima, pomoćnik ministra je u razgovoru za Hrvatski glasnik pojasnio kako će funkcionirati Fond i koje aktivnosti Ministarstvo planira u narednom periodu.

- Ministarstvo za zaštitu ljudskih i manjinskih prava Vlade Crne Gore već odavno je započelo implementaciju Zakona o manjinskim pravima. U prvom redu, mislim na formiranje vijeća nacionalnih manjina i

Fondu za manjine već je iz budžeta Vlade Crne Gore opredijeljeno oko milijun eura za tekuću, 2008. godinu. Sredstva će biti operativna nakon što se konstituiraju Upravni odbor, izabere izvršni direktor, donese statut i kriteriji za raspodjelu. Izrada Strategije manjinske politike u završnoj fazi

Fonda.

Zakon je decidno naložio da Skupština osniva Fond kao financijsku potporu projektima koji vode unaprjeđenju i zaštiti identiteta manjina.

Kasnilo se zbog prolongiranja u Skupštini, zato je Ministarstvo uzelo na sebe obvezu da to proslijedi Vladi, koja je početkom prosinca 2007. donijela Odluku o formiranju Fonda za manjine i prosljedila ga Skupštini na usvajanje po hitnom postupku.

Odbor za ljudska prava, uz neznatne amandmanske izmjene, preporučio je parlamentu da usvoji prijedlog odluke o osnivanju Fonda, što je Parlament i učinio.

Koje prednosti manjinama donosi Fond?

- Fond se osniva radi financijske potpore savjetima i svim projektima nacionalnih manjina u Crnoj Gori. Precizirana su i osigurana budžetska sredstva, u iznosu od najmanje 0,15 procenata, što su prihvatili poslanici crnogorskog parlamenta. Za ovu godinu opredijeljen je iznos od oko milijun eura.

Na koji način će biti raspodijeljena ta sredstva?

- Glavnu riječ u odlučivanju imat će Upravni odbor, koji čine predsjednik i 14 članova. Upravni odbor vodi politiku institucije, a izvršni direktor će samo, uz pomoć 2-3 zaposlenika, izvršavati odluke Upravnog

Delić

odbora i usmjeravati sredstva.

Tko čini Upravni odbor?

- Predsjednik Odbora za ljudska i manjinska prava Skupštine Crne Gore je član po funkciji, kao i sekretar Ministarstva za zaštitu manjinskih prava. Konstituirani savjeti nacionalnih manjina delegiraju po jednog člana. Ostatak do 15 članova se bira iz redova poslanika. Bira ih Skupština koja je osnivač Fonda.

Iz redova članova Upravnog odbora prostom većinom glasova bira se predsjednik, a potom raspisuje konkurs za izvršnog direktora.

Moja obveza kao v.d. direktora je da izvršim pripreme radnje do uobličavanja Fonda, vidim koji su savjeti formirani, odlučim kakva će biti dinamika raspodjele sredstava, pravno registriram Fond. Dok se formira Upravni odbor i raspiše javni konkurs za direktora treba također naći i opremiti adekvatan prostor za rad Fonda.

Za sada je samo hrvatska manjina formirala Vijeće. Koliko ćete čekati ostale manjine?

- Savjeti se moraju formirati i delegirati svog člana u roku formiranja Upravnog odbora, a to je početak juna 2008. Istovremeno, savjeti moraju donijeti Statute i izabrati predsjednika, nakon čega prestaje pa-

tronat Ministarstva za zaštitu manjinskih prava.

Muslimani, Bošnjaci i Romi najavili su elektorske skupštine tijekom ožujka, sve tri u Podgorici, tako da se nadamo da će i oni na vrijeme ispuniti svoju zakonsku obvezu. Čeka se još da to učini i albanska manjina.

Možete li pojasniti stavku raspodjele shodno učešću u populaciji?

- Naša intencija koja provijava kroz duh zakona je da se iz Fonda financira rad savjeta.

Predviđeno je da se, shodno učešću u populaciji, za hrvatsku manjinu unutar Fonda opredijeli oko šest procenata. Ali, svaki savjet ima iste potrebe, tako da se nadam da će Upravni odbor Fonda opredijeliti izvjesnu sumu novca za rad konstituisanih savjeta, istu za sve, a preostali dio će biti raspodjeljen shodno kvalitetu apliciranih projekata. To ne znači da u programskom dijelu savjeti ne mogu konkurirati projektima, a to mogu učiniti i nevladine udruge i druge institucije ili pojedinci.

Statutom će se regulirati kriteriji za te projekte.

Koliko će natječaja godišnje biti raspisano zavisit će od dinamike dogovorene se Ministarstvom financija Vlade Crne Gore.

U kojoj fazi je izrada strategije manjinske politike?

- Strategija manjinske politike je u formi finalne verzije, i pozitivno je ocijenjena od strane političkih subjekata. Predstoje razgovori sa značajnim predstavnicima manjina. Mislim da bi već za mjesec mogla biti upućena Vladi.

Vlada će prvi puta usvojiti dokument koji se odnosi na vođenje manjinske politike. Obično zakon proističe iz strategije, mi smo išli obrnutim redom. Ipak, najvažnije je da se sve kreće u pozitivnom smjeru. Otkako je Crna Gora nezavisna država, urađeno je jako puno: formiraju se savjeti i Fond, napravljena je pravna osnova i krenulo realiziranje. Zatim, Ministarstvo intenzivno radi na konstituiranju Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina u Crnoj Gori, Vlada je usvojila u Strategiju za poboljšanje položaja Roma u CG, finaliziraju se poslovi na Strategiji manjinske politike, a u prošloj godini smo, veoma uspješno, radili na izvršavanju obaveza proisteklih iz prihvatanja međunarodnih dokumenata. Mislim prvenstveno na kvalitetne Prve državne izvještaje o sprovođenju dokumenata Savjeta Evrope i Ujedinjenih nacija.

Očekujete li ponovno izglasavanje dva osporena članka koja se odnose na zagarantirane mandate?

- Krenulo se ka izmjenama. Predložili smo da se dva osporena članka 23. i 24. Zakona o manjinskim pravima i slobodama vrata u izvornom tekstu, i u intenzivnoj smo komunikaciji sa Sekretarijatom za zakonodavstvo sa kojim imamo različita viđenja rješenja oko ova dva člana Zakona.

Još se traži najbolje rješenje kako na adekvatan način zastupiti manjine u parlamentu. Do travnja Vlada treba da izade pred Skupštinu sa definitivnim prijedlogom.

SKUPSTINA CRNE GORE 29. VELJAČE, UZ BOJKOT OPORBE, IZ
GLASALA NOVU VLADU

Ponovo Đukanović

Nova vlada po svom sastavu identična onoj za koju se u studenom 2006. godine opredijelio Šturanović, osim što su popunjeni upražnjeni resori obrazovanja i kulture

Piše: **Tamara POPOVIĆ**

Skupština Crne Gore izabrala je 29. veljače novu vladu na čijem je čelu lider vladajuće Demokratske partije socijalista **Milo Đukanović**.

Đukanovićev program i sastav vlade podržali su zastupnici vladajuće koalicije, njih 42. Poslanici SL, SNP,

NS, DSS napustili su zasjedanje prije završne riječi premijera, a Pokret za promjene nije ni bio nazočan zasjeda-

nju. Predstavnici Bošnjačke stranke, Albanske alternativne i DSCG tijekom glasanje bili su uzdržani.

Nova vlada je po svom sastavu identična onoj za koju se u studenom 2006. godine opredijelio Šturanović, osim što su popunjeni upražnjeni resori obrazovanja i kulture. Novi ministar kulture je **Branislav Mićunović**, a obrazovanja **Sreten Škuletić**.

Vlada će, prema obećanju premijera, nastaviti stvaranje ambijenta za dinamičan razvoj i Crnu Goru, u doglednoj budućnosti, kvalificirati za punopravno članstvo u Europsku uniju i NATO. Oporba je izrazila nepovjerenje da će Vlada realizirati svoj program, ali je najveći

Lažna dojava o bombi

Crnogorska policija uhapsila je **Vukašina Furtulu** iz Bijelog Polja, nastanjenog u Podgorici, koji je nešto poslije 17 sati dva puta telefonom pozvao policiju i kazao da će bomba eksplodirati za pet minuta, zbog čega je prekinuto zasjedanje parlamenta.

- Uvaženi bombaši, molimo vas da, s obzirom da je ograničeno vrijeme rasprave, ne podmećete ni lažne, a kamoli prave bombe, i da nam ne prepadate do sad neustrašivog mandatar, prokomentirao je zastupnik **Novak Radulović** (SNS) i optužio Đukanovića da je organizirao dojavu o bombi jer nije mogao da sluša kritike.

- To bi više bilo svojstveno vama, imajući u vidu vašu vezu sa bombama i to onim pravim, odgovorio je predsjednik Skupštine **Ranko Krivokapić**.

dio rasprave bio posvećen pitanju Kosova.

- Na insistiranje da budem hrabar i izjasnim se o Kosovu odgovaram da za takav stav ne treba hrabrost već mudrost. Mudrost nalaže da slijedimo nacionalni interes. Crna Gora će slijediti nacionalne interese i obaveze prema opredjeljenju da budemo dio euroatlantskih integracija, dopadalo se to nekome ili ne, kazao je Đukanović i istakao da „tvrdnja da ne možemo biti dobri i sa Beogradom i sa Prištinom nije točna“.

- Podsjećam vas da se nekad tvrdilo da ne možemo biti dobri sa Beogradom i Zagrebom, a mi smo pokazali da možemo i zahvaljujući tome imamo unutrašnju stabilnost, objasnio je Đukanović

Iako je diskusiju doživio kao korektnu i dobronamjernu, odlazak oporbe prije završne riječi Đukanović je kvalificirao kao nepoštovanje institucija.

U gotovo sat dugoj završnoj riječi, on je odbacio tvrdnje da se na najviše državne funkcije vratio pod pritiscima iz "inozemstva i privilegiranih krugova u Crnoj Gori".

- Nitko me nije primorao da se povučem sa državnih funkcija, niti me je netko natjerao da se vratim. Nemam dug ni prema kome u zemlji i inozemstvu, kazao je Đukanović i dodao da se "ne vraća da bi se odužio NATO-u, niti da bi priznao Kosovo ili da bi štitio interese privilegiranih krugova u Crnoj Gori".

Đukanoviću je to peti mandat na čelu izvršne vlasti od 1991. godine, kada je sa 29 godina prvi puta izabran za premijera.

Na premijersku dužnost vratio se poslije odluke njegova prethodnika **Željka Sturanovića** da se povuče zbog bolesti.

NOVA RAVNATELJICA HMI DANIRA BILIĆ

Partnersko povezivanje

Ravnateljica HMI u svom će mandatu nastaviti s ostvarenjem zadaće Matice na povezivanju hrvatskog naroda u domovini i svih Hrvata i građana hrvatskoga podrijetla koji žive izvan domovine, ali kroz stvaranje partnerskih odnosa.

- Mislim da je sazrelo vrijeme za partnerski odnos Hrvata u domovini i izvan nje, za njihovo intenzivnije povezivanje, istaknula je Danira Bilić, koja je dužnost ravnateljice HMI preuzela 18. siječnja od **Katarine Fuček**, sada predstojnice ureda premijera **Ive Sanadera**.

- Projekti Matice i nadalje će biti prožeti opredjeljenjem za očuvanje hrvatskoga identiteta, a pritom će se voditi računa o globalizacijskim i integracijskim procesima te o informatičkom povezivanju hrvatskih iseljenika međusobno i sa domovinom. Cjelokupni hrvatski korpus u domovini i izvan nje globalno je gledajući malen i trebamo se držati zajedno, poručila je nova ravnateljica i istaknula da je „naš cjelokupni hrvatski korpus za Hrvatsku najveća vrijednost“. Procjenjuje se da je izvan Hrvatske još jedna Hrvatska, odnosno oko 3,5 milijuna Hrvata i građana hrvatskoga podrijetla u dijaspori.

Danira Bilić - Nakić rođena je 1969. godine u Šibeniku. Na dužnost ravnateljice dolazi s mjesta voditeljice Odbora za promicanje olimpizma Hrvatske olimpijske akademije.

Iznimno uspješnu sportsku

karijeru započela je 1987. godine u rodnome Šibeniku i profesionalno se bavila košarkom od 1997. Nakon uspješne košarkaške karijere od 1997. do 1998. godine sportski je direktor ženskog KK "Croatia", a od 1999. do 2002. godine bila je trener juniorskog KK iz Valencije, Španjolska.

Kao članica HDZ-a postaje zastupnica u Hrvatskom saboru (2004.-2005.), te zastupnica Gradske skupštine grada Zagreba. Uz vrlo zahtjevan rad i treninge, kao uspješna košarkašica završila je i stručni studij poslovne ekonomije, smjer turističko poslovanje pri Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, te baccalaureat poslovne ekonomije, smjer trgovinsko poslovanje Visoke poslovne škole Libertas u Zagrebu.

(HINA/MATICA)

Na redu statut

Piše:
Sanja MARTINOVIĆ

Prva konstitutivna sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća održana je 27. siječnja 2008. u hotelu Palma u Tivtu. Sjednici su, pored članova Savjeta, bili nazočni: veleposlanik RH u Podgorici **Petar Turčinović**, generalni konzul RH u Kotoru **Božo Vodopija**, ministar za zaštitu ljudskih i manjinskih prava u Vladi Crne Gore **Fuad Nimani**, sekretar Ministarstva za zaštitu ljudskih i manjinskih prava **Orhan Šahmanović**, u svojstvu lica koje nadgleda rad sjednice i upoznaje prisutne o normativnom dijelu konstituiranja Savjeta, kao i **Gazmend Cuca**, Viši savjetnik za pravne poslove.

U uvodnoj riječi ministar Ni-

Izabrani koordinatori i komisija za pisanje Statuta. Sljedeći sazivi Vijeća bit će namijenjeni izglasavanju Statuta, te predsjedništva

mani istaknuo je zadovoljstvo činjenicom da se činom konstituiranja nacionalnog vijeća na najbolji način sprovodi Zakon o manjinskim pravima i slobodama.

- Ovo je izuzetan dan i za naše Ministarstvo, jer se upravo formira prvo nacionalno vijeće na nivou Crne Gore. Poželjno bi bilo da i druge nacionalne manjine formiraju svoja vijeća, istaknuo je Nimani.

Sekretar Ministarstva Orhan Šahmanović uputio je na sljedeće korake koji se moraju napraviti u cilju konstituiranja Vijeća, a to su: odabir

predsjednika i potpredsjednika, kao i donošenje Statuta.

Za koordinate izglasani su **Zvonimir Deković** iz Tivta i dr. **Miroslav Marić** iz Herceg Novog, pri čemu je jedan član Vijeća bio uzdržan, dok su svi ostali glasali za predložene čija će funkcija biti upravo usmjeravanje rada Vijeća, te prikupljanje adekvatnih akata savjeta manjinskih naroda susjednih zemalja u cilju pronalaženja najboljih normativnih rješenja Statuta.

Dr. Miroslav Marić iskazao je svoju zahvalnost na ukazanom povjerenju, te predložio

Sa konstitutivne
sjednice

da sjedište Savjeta bude u Tivtu, što je jednoglasno prihvaćeno.

Nakon donošenja ove odluke nazočnima se obratio veleposlanik Republike Hrvatske u Podgorici Petar Turčinović. On je istaknuo značaj formiranja Hrvatskog nacionalnog vijeća u Crnoj Gori, te rekao da će "državi Hrvatskoj sa velikom pozornošću prenositi sve što se događa u Savjetu". Veleposlanik Turčinović je obavijestio o bilateralnom sporazumu između Republike Hrvatske i Crne Gore koji će imati za cilj međusobnu zaštitu manjina i najavio da će naredni mjeseci biti posvećeni

kreiranju ovog sporazuma.

Zvonimir Deković je nazočno upoznao sa proceduralnom činjenicom da je donošenje Statuta preduvjet za izglasavanje predsjednika. U tom pravcu, Deković je dao na izglasavanje prijedlog tročlane statutarne komisije u sastavu: **Tea Stevović**, **Selma Krstović**, pravnica i prof. **Nikola Čučić**. Ovaj prijedlog je jednoglasno usvojen. Koordinator konstitutivne sjednice, obvezali su se prikupiti statute sličnih institucija manjinskih naroda u okruženju i dostaviti ih članovima Vijeća. Statutarna komisija ima obavezu, analizirajući dostavljene

normativne akte statuta susjednih manjinskih naroda, napisati Statut hrvatskog nacionalnog vijeća.

Dr. Ivan Ilić predložio je da komisija napiše Statut pa da članovi Vijeća raspravljaju o gotovom tekstu, što bi išlo u prilog racionalizaciji vremena, kao i relaksiranju članova od obaveza koje nisu bliske njihovim profesionalnim opredjeljenjima. Dr. Marić je kazao da će ovaj prijedlog uzeti u razmatranje.

Konstitutivna sjednica je završena obavještenjem da će sljedeći sazivi Vijeća biti namijenjeni izglasavanju Statuta, te predsjedništva.

EMPLOYMENT

**EXPERIENCED SHIP PERSONNEL REQUIRED
FOR SUPPLY VESSELS**

**DECK OFFICERS
ENGINE OFFICERS
ELECTRICAL / ELECTRONIC OFFICERS
DP LICENSE MANDATORY FOR ALL RANKS**

**IF YOU ARE SEEKING LONG TERM EMPLOYMENT WITH EXCELLENT WAGES
SEND APPLICATION TO THE REPRESENTATIVE:**

**AMCS, Skaljari—Zimski bazen 85 330 Kotor
tel. 382 82 322 561 fax. 382 82 322 637
e-mail: adriamar.co@cg.yu**

VJEČNO

obnavljanje života

**1199 proslava
blagdana sv. Tripuna
počela 13. siječnja,
završila 10. veljače u
podne kada je spušten
stijeg sa lođe
katedrale**

Piše:

Tina BRAIĆ

**“Slavimo pojkom uzor-mučenika,
Krstove vjere hrabrog pobornika,
Umon i srcem pjevajmo mu davna
Djela preslavna.”
(iz himne” Sv. Tripunu”)**

Iz jedne armenske redakcije tvrdi se da etimološki korijen “Trüph” znači: “osoba plemenitog duha”, a da je “našim slovinskijem jezikom Tripun rečen”, svjedoči u XVII. st. nadbiskup **Andrija Zmajević**. Iako je Tripun bilo dosta uobičajeno ime, po smrti takve znamenite ličnosti, sveca, i samo ime dobiva na svojoj simbolici. Bizantijski car Konstantin VII

Porfirogenit u X. st. govoreći o Kotoru piše: “U ovome je gradu bio odložen sv. Tripun koji potpuno ozdravlja sve bolesnike, ponajviše one koje progone nečisti duhovi; njegova crkva je okrugla”. Zemni ostaci tj. “Svete moći” sv. Tripuna, rođenog u 3 st. u Frigiji i osuđenog na smrt od strane rimskog cara Decija jer se nije htio odreći kršćanske vjere, donesene su 807g. (po nekim izvorima 809.) u Boku od strane mletačkih trgovaca. Zbog nevremena umjesto u Veneciju, moći sv. Tripuna prenijela je Bokeljska mornarica iz Rosa (ulaza u Bokokotorski zaljev) u Kotor, gdje se i danas čuvaju i štiju. Osim crkvenih spisa, i legende svjedoče o prijenosu sv. moći u Kotor: “Dugo nije bilo povoljnih vjetrova za isplavljanje jedrenjaka, pa su trgovci, koji su u lađi prevozili i moći svetog Tripuna, povjerovali u Gospodovu volju da mu svete moći ostanu u tom mirnom kraju u vječnom miru. Da bi im Gospod povoljnim vjetrom omogućio isplavljanje, ponudili su Lušticanima da im prodaju svete moći. Lušticani nisu imali dovoljno novca, ali su za slučaj saznali Kotorani i stupili u pregovore sa mletačkim trgovcima...”

U čast ovom svecu, kotorski plemić **Andrea Saracenis**, je podigao prvobitnu crkvu (rotonda) u kojoj je položio svete moći sveca i zlatnu krunu ukrašenu dragim kamenjem. Početkom XII. st. Kotorani su na mjestu stare crkve podigli novu, veću, a u XVI. i XVII. stoljeću katedrala dobiva svoj renesansno-barokni izgled i

gubi kupolu; dok se poslije potresa 1667g., urušenjem prvobitnih romaničkih zvonika, grade novi, u baroknom stilu.

Sjećanje na prošlost

Proslava sv. Tripuna traje oko mjesec dana u godini. Sama proslava blagdana sv. Tripuna počinje 13. siječnja, tzv. cariche. 27. siječnja su lode kada Mali admiral, mladić do 11 god. starosti s područja Boke kotorske i koji se svake godine smjenjuje, ove godine **Marko Luković**, izgovara točno u podne sa lođe katedrale Pohvale (lode) u čast sv. Tripunu. U njima se podsjeća na prošlost, "opominje nas na sjajna djela naših praotaca"; kazuje se da se svečanost proslavi u zdravlju, veselju i miru, čime se slavi sadašnjost; i potiče se da se to slavlje nastavi i u budućnosti, da živimo u slozi, sreći i ljubavi. Poslije toga se podiže stijeg sv. Tripuna i ljube se moći sveca tj. relikvija.

Don **Srećko Majić** ističe da se 2. veljače, uoči blagdana, svi svećenici kotorske biskupije predvođeni biskupom **Ilijom Janjićem** sakupljaju u katedrali u 18 sati i pjevaju Večernje i matutin sa predstavnicima drugih biskupija pred moćima sv. Tripuna. Tome je nazočno šest pripadnika katoličke i šest pripadnika pravoslavne vjere, svećenici u tamnim odorama koje simboliziraju dostojanstvo i kade moći sv. Tripuna.

Crkvena proslava je 3. veljače, dok je prije nekoliko godina uvedena i vanjska proslava koja pada sljedeće nedjelje nakon tog datuma. Ove godine su se poklopile proslave-

unutrašnja i vanjska, jer je 3. II bio nedjelja.

Na ovogodišnji Dan sv. Tripuna, zaštitnika grada Kotora, u 9 i po sati ujutro je bio doček Bokeljske mornarice i gradske muzike iz Tivta i Herceg-Novog pred glavnim gradskim vratima. Zatim je ispred Doma pomoraca i Bokeljske mornarice formiran Glavni odred koji je prošao ulicama starog grada. U 10 sati je

ispred Katedrale odigrano kolo Bokeljske mornarice, a Svečanu pontifikalnu misu, uz pjevanje zbora kotorske katedrale služio je u 10 i po sati vojni vikar RH monsijor **Juraj Jezerinac**. Kao predstavnik splitske mitropolije bio je hvarski biskup **Slobodan Štambuk**; a misi je bio nazočan i biskup grčko-katolički za Srbiju, Makedoniju i Crnu Goru dr. **Dura Džudžar**.

Oko 12 sati održana je procesija relikvija ulicama starog grada da bi se opet vratile u katedralu i odala im se počast čime se obred završava. Moći ovog sveca nosili su članovi Bokeljske mornarice. Tradicionalna ceremonija pozdravljena je tradicionalno i od strane svećenstva kotorske pravoslavne parohije i članova Općine. Tako su u procesiji uz

građane, goste, kotorsku i tivatsku gradsku muziku, "Hrvatsku glazbenu udrugu sv. Vićenca" iz Blata na Korčuli i žena u bokeljskim kostimima, učestvovali i gradonačelnica **Marija Maja Čatović** i potpredsjednik Općine **Željko Avramović**. Gradonačelnica Kotora je u svojoj čestitki istakla da ova tradicija svjedoči o suživotu na ovim prostorima i

da ovaj dan s poštovanjem slave Kotorani i Bokelji.

Barjaktar Hrvatskog građanskog društva Crne Gore **Božo Usanović** nosio je u procesiji zastavu društva. Na poziv Biskupije predsjednik HGDCG dr. **Ivan Ilić** učestvovalao je u svetkovini, a posredstvom Društva svetkovini je bio nazočan i dožupan Dubrovačko-neretvanske Županije **Miše Galjuf**.

U procesiji su učestvovali i veleposlanik RH u Podgorici **Petar Turčinović** i generalni konzul RH u Kotoru **Božo Vodopija**, sa suradnicima. Veleposlanik Austrije u Crnoj Gori **Florian Raunig** s oduševljenjem je naglasio da je ovakva tradicija za svako poštovanje.

Ustaljena procedura

- Poslije 1990. mornarica se vratila u učešće proslave sv. Tripuna, jer u vrijeme komunizma nije bilo dozvoljeno slaviti, kazao nam je komandir tivatskog odreda Bokeljske mornarice, po činu prvi poručnik, **Ljubo Biskupović** i nastavio:

- Ustaljen je način sudjelovanja na proslavi. Procedura ide tako što kotorski odred dočeka tivatski, tu se preda raport komandiru kotorskog odreda **Tripu Miloševiću**. Tako se formira Glavni odred i sa njim ide se kroz stari grad Kotor, dolazi se na trg sv. Tripuna gdje se predaje raport admiralu **Milošu Miloševiću**. Kolovođa Tripo Milošević traži blagoslov od biskupa za odigravanje kola. Igra se kolo, ulazi u katedralu, a poslije mise ide se u procesiju gdje četiri Bokeljska mornara nose moći sv. Tripuna sa dva kopljanika. Odred mornarice i

narod prate i sudjeluju procesiji. Procesija ide starim gradom i vraća se u katedralu. Moći se vraćaju u relikvijar katedrale. Ove godine mi se čini da je malo manje ljudi jer se poklopilo sa sv. Vlahom koji se slavi također na današnji dan.“

Miro Čučić, starosjedilac, govori o razlici tripundanske proslave nekad i danas:

- Bilo je svjetlosnih efekata, naroda je bilo više, đirašoli i pontane, tako da je katedrala bila u sred dana osvijetljena umjetnim vatrama, iluminacijama, koje bi trajale po 15, 20 minuta. Na posljednjoj koja se održala davne 1946, imali smo pontane na balustradu od katedrale, kad je jedna uzlećela bila toliko da smo je poslije tražili na pjacu sv. Josipa, odlećela je preko kampa-njula kotorskih! Sve u svemu, raskošnije je bilo i grad je mnogo više bio okićen...“

A kako mlađi Kotorani doživljavaju proslavu sv. Tripuna, pitali smo **Maria Markovića**, koji svira u kotorskoj Gradskoj muzici: „Nekad su ljudi bili mnogo ozbiljniji u odnosu prema vjeri, crkvi i proslavi, nekako iskrenije posvećeni i odani slavlju ovakvog tipa; a sad je to više kao manifestacija, kao tradicija, vjerski običaj koji treba nastaviti slaviti jer je lijep i dio je nas i našeg nasljeđa od strane predaka.“

Značaj Kola Bokeljske mornarice nije samo obredni tj. sakralni, već i laički, pučki, iz običnog, pomorskog života. Dr. **Miloš Milošević** ističe da se Kolom „označava vječno obnavljanje života, preporod kod oslobođanja od grijeha i poslije smrti, kao i igra oko moćiju patrona grada“.

- Ne treba posvetiti pažnju samo na korak igre i muzičko-

Pozdrav pravoslavnih svećenika

ritmičko kretanje, već naročito na figure, na njihovu simboličku i estetsku ljepotu i značaj. One dočaravaju i sažimaju staru simboliku i spiritualnu tehniku, i modernu deskripciju svakodnevnog

mornarskog života.

O tome govore i gošće iz Splita: „Ovo nam je drugi put da dolazimo na tripundansku proslavu. Predivno je, uživamo!“ Na pitanje da li ima razlike u proslavi zaštitnika gra-

Misno slavlje

Gosti u procesiji

da u Dalmaciji i Boki, odgovorila: „Ova vaša proslava je karakteristična, ljepša od onih naših. Kolo je divno i oduševljeni smo naročito njime. Razlika od proslave sv. Vlaha u Dubrovniku je baš u tome što

oni nemaju kolo! Za Boku je to najtipičnije - kolo i Bokeljska mornarica. Prošle godine je bilo ružno vrijeme pa smo sad sretnije što ne puše i na miru možemo sve pogledati. Strašno mi se sviđa Mali ad-

miral, tako je simpatičan.“

Dok figure Kola s jedne strane imaju svoj zaseban jezik, s druge strane pjesma Bokeljske mornarice slavi „Dan Odvjetnika Kotorskog“ i pjeva o slozi i bratstvu svih ljudi svijeta, poziva da se ruke „pruže“ i „stisnu“, da „pokažemo“ i „potvrdimo“ svima kako su jedinstvo i mir mogući, potvrđuju ono „Što daše nama djedovi“ da „Jedne smo majke sinovi“ i ističe se s veseljem i optimizmom želja da „Sl'jedit nas budu sinovi“. Dakle, ekumenizam kod nas u Boki živi i traje već više od jednog milenija.

Jedinstvo i ljubav za primjer

Apostolski egzrah za grkokatolike ili katolike istočnog, bizantskog obreda u Srbiji i Crnoj Gori **Đura Džudžar** kaže: „Radujem se što sam mo-

TRIPUNDANSKE FE TE

gao biti prisutan na ovom blagdanu sv. Tripuna koji je zaštitnik i Kotora i kotorske biskupije. Drugi puta sam ovdje, i osjećam se kao kod kuće. Prezadovoljan sam i presretan duhovno izgrađenim blagdanom. Naročito, sto se svetost sv. Tripuna osjeća i dan danas i nadahnjuje sve hodočasnike, goste i domaće svećenike, vjernike i biskupe. Ono što mi se dojmilo na Večernji jeste da su sa lijeve strane stajala šest predstavnika katoličke, a sa desne šest pravoslavne vjeroispovijesti, i svi su zajedno u hramu kadili moći sv. Tripuna. To jedinstvo i ljubav prema sv. Tripunu ja mislim da treba biti primjer i za druge biskupije, regije i druge zemlje. Nisam nikad naišao i doživio na ovako praktičan ekumenizam, stvar-

no jedinstvo. To me još više utvrdilo u tome da i dalje treba nastojati i moliti se za jedinstveno u ljubavi koju nam Krist daje“.

Ovome doprinosi činjenica da je Savindan i početak Tripundanskih svečanosti u Kotoru stoljećima datum koji svjedoči o suživotu na ovim prostorima, slozi i međusobnom poštovanju ljudi različitih vjerskih i nacionalnih opredjeljenja. Tako su tradicionalno vjernici i građani Kotora i Boke prisustvovali svečanoj liturgiji u 10 sati ispred crkve Svetog Nikole, dok je na Trgu ispred Katedrale bila prisutna Bokeljska mornarica i Gradska muzika koja je pozdravila ovaj veliki praznik.

10. veljače u podne spušta se zastava sa lođe katedrale i time se završila proslava

tripundanske svečanosti za ovu godinu.

Ove godine starodrevni Kotor je po 1199. put proslavio svog zaštitnika sv. Tripuna mučenika.

Interesantno je spomenuti da se kult sv. Tripuna osim u Kotoru slavi i u južnoj Italiji (okolica grada Barija), zatim u Carigradu, Vatikanu i Svetoj Gori, na Meteorima u Grčkoj, u Moskvi, Veneciji, Risnu, Sarajevu. Osim Anamejskog tj. Frigijskog svetog Tripuna, postoje još sveti Tripuni: Aleksandrijski, Afrikanški, Vjatski, Pečanski, „prepodobni“, „raskošni“, - za čije moći se smatra da se čuvaju u gore navedenim gradovima, pa se često brkaju sa Frigijskim. To kazuje da kult sv. Tripuna snažno zrači i u najvećim krišćanskim centrima: Carigradu, Rimu i Svetoj Gori.

SVIM UPNIM UREDIMA, SAMOSTANIMA
I VJERNICIMA KOTORSKE BISKUPIJI

Proglas za 2008.

Predmet: 2008. – Godina Miljenika Boke; 500. obljetnica smrti bl. Gracija

Naša mjesna Crkva sa trećim tisućljećem započela je sa vlastitim duhovnim projektima, da bi pastoralno djelovanje bilo što angažiranije.

Da se podsjetimo:

2001. bila je Godina prihvatanja Božje volje, odražena u Njegovim zapovijedima.

2002. slijedila je Godina Sakramenata. Željeli smo reaktivirati kršćanski život

prakticirajući sakramente.

2003. Godina Biblije. Željeli smo da svaka obitelj dobije Sv. Pismo Novog Zavjeta sa psalmima.

2004. Godina Kristova križa. Pokušali smo vratiti križeve u domove vjernika.

2005. Godina Obitelji. Svjesni smo kako je teško sačuvati jezgro bez kojeg nema napretka bilo kojeg društva.

2006. Godina Arhiva. Ovom godinom započeli smo trogodišnje pripreme za Veliki

jubilej naše Crkve – 1200. godina od kad Kotor čuva i časti moći Sv. Tripuna (809-2009). Pastoralni zadatak je bio da svaki župnik uredno pregleda svoj župni arhiv, zabilježi od koje godine postoji župni arhiv i te da se približe glavni događaji u župi.

2007. Godina Kulturnog blaga Kotorske biskupije. Ponosimo se kulturnim fundusom što nedostaje i većim biskupijama. To smo blago dužni

što više prikazivati i drugima.

2008. je Godina Miljenika Boke! (Sv. Leopolda, bl. Gracije, bl. Ozane, službenice Božje Ane Marije Marović) Ova je godina posljednja godina uoči jubilarne 1200. obljetnice čašćenja Sv. Tripuna u gradu Kotoru.

Budući da je bl. Graciji 500. godina od njegove smrti (1508.-2008.) to bi među našim Miljenicima bl. Graciji dali veću pastoralnu pozornost.

Miljenici Boke su naš duhovni ponos. Po njima se Boka zove Zaljevom svetaca. Naglašavam da se ne bi smjeli kititi njihovim perjem svetosti, nego nam je pojedinačni imperativ – sami se angažirati i sami uz zagovor nebeskih Miljenika i uz pomoć Božju – osvojiti vlastitu svetost, koja je prikladna svakom zvanju. Tako bi sa Miljenicima Boke na najbolji način – duhovno osvježeni i obogaćeni – unišili u godinu Velikog jubileja.

Neka župnici Herceg Novog, Kotora i Mula osmisle pastoralni projekt po kojem će, na najbolji način, vjernici svih župa Kotorske biskupije tijekom 2008. godine biti poticani za sudjelovanje u ponuđenim

slavljinama (hodočašća, duhovne obnove, pa čak i misije). Neka nas svećenici spomenutih župa pismeno obavijeste o svim slavljinama u njihovim župama.

Kao Pastir ove mjesne Crkve naređujem da se u svim Sv. Misama, kroz sve dane 2008. godine u kanonu Sv. Mise spomenu imena: Sv. Leopolda, bl. Gracija i bl. Ozane, dakako da se na prvom mjestu spomene ime sveca dotičnog dana, kako stoji u direktoriju.

Božji blagoslov uz pozdrav,
+ Ilija Janjić biskup kotorski

VJERNICIMA
KOTORSKE BISKUPI -
JE
U BOKI I
BOKELJIMA
IZVAN BOKE

Proglas

Dragi štovatelji sv. Tripuna!

Starodrevni grad Kotor ima čast da ove godine proslavi svog zaštitnika sv. Tripuna 1199-ti put. Svima je poznato da su u Kotor moći sv. Tripuna donesene 13. siječnja 809. godine iz Carigrada, kada su Istok i Zapad bili u crkvenom jedinstvu. Pobožnost prema sv. Tripunu ostala je do danas u cr-

kvama kako na Zapadu tako i na Istoku. Svjedok sam štovanja zaštitnika našega grada, posebno među vjernicima iz Rusije – kada dolaze u Boku kao turisti. S kolikim poštovanjem i doličnošću žele cjelivati moći našeg sveca.

Podsjetimo se da je sv. Tripun rođen 232. godine u Maloj Aziji, u Frigiji, gradu Kampsadi, koji je tada bio u sastavu rimske provincije Apamea, koja je osim Rima imala najveći broj kršćanskih zajednica. Tripun etimološki znači osoba plemenitog duha. Kao dijete Tripun je ostao bez oca i svu brigu za njegov kršćanski odgoj preuzela je njegova majka Eukarija, koja mu je već od rane mladosti nastojala usaditi kršćanske krijeposti. Svojom istančanom savješću i velikim povjerenjem u Kralja svih kraljeva – pred prefektom cijele Male Azije, Akvilinom – mladi je Tripun spremno i zrelo odgovorio: „Ja sam kršćanin!“ Sv. Tripun je tim svojim odgovorom dao primjer odlučnosti da uz gubitak vlastitog života ostane vjeran svjedok Kristov.

U Tripunu je, u neizvjesnosti progona, bila svježina kršćanskog identiteta: biti i ostati Kristov – umjesto biti carev. To Tripunovo svjedočanstvo kršćanskog identiteta ne smije izbljediti ni današnja globalizacija, ni današnji

indiferentizam. Zapravo, kad bi današnji kršćanin imao svježinu svog kršćanskog identiteta kao što ga je imao sv. Tripun, zgazio bi opasnu zmijsku glavu i globalizacije i indiferentizma.

Sv. Tripun je bio uzor našim djedovima i pradjedovima, koji su svjedočkim iskustvom svog kršćanskog identiteta isklesali načelo: Fides et honor (vjera i čast). Ako su stari Bokelji s tim načelom željeli istinski živjeti svoju vjeru i ujedno to načelo prenijeti na svoja pokoljenja – mi smo dužni u savjesti ne samo poštivati ovo načelo nego ga u svoj kršćanski život asimilirati. Na taj način bi i mi istinski živjeli svoju vjeru, svoje uvjerenje i opredjeljenje da smo Kristovi. Bili bi svjesni da je to naša životna čast. Tada bi ovogodišnji blagdan sv. Tripuna doživjeli kao prepoznatljivi vjernički znak da smo kršćani.

Dao Bog, uz zagovor sv. Tripuna i Bokeljskih miljenika (sv. Leopolda, bl. Gracija, bl. Ozane i službenice Božje Ane Marije Marović), da tako i bude. Amen!

Ovogodišnja proslava blagdana sv. Tripuna je 03. veljače. Svečanu pontifikalnu sv. Misu predvodit će vojni ordinarij Republike Hrvatske mons. Juraj Jezerinac. Pozivam sve vjernike iz župa Kotorske biskupije i štovatelje sv. Tripuna izvan Boke da u što većem broju prisustvuju našoj zajedničkoj svečanosti. Napominjem da ćemo iduće godine proslaviti veliki jubilej – 1200. godina nazočnosti moći sv. Tripuna (809. – 2009.) u Kotoru.

Sve vas, vjernike Kotorske biskupije, Bokelje izvan Boke i prijatelje Boke, pozdravlja,

+ Ilija, biskup

Bisernice Boke

Uzvanice

Tripundanska večer

Hrvatsko građansko društvo organiziralo je tradicionalnu Tripundansku večer 9. veljače u hotelu „Teuta“ u Risnu. U prepunoj sali hotela, do kasnih večernjih sati, goste je zabavljao ansambl Slavonija band iz Hrvatske i lokalni izvođači: Tri kvarta, Bokeljski mornari i Bisernice Boke.

Večer su svojom nazočnošću uveličale ugledne uzvanice: biskup kotorski **Ilija Janjić** sa svećenstvom, generalni konzul RH u Kotoru **Božo Vodopija** sa suradnicima, prvi tajnik Veleposlanstva RH u Podgorici **Nebojša Kirigin**, direktor predstavništva Hrvatske gospodarske komore u

Kotoru **Damir Pinjatić**, viceadmiral **Ilija Radović** i predsjednik Bokeljske mornarice **Niko Kondanari**, učesnici međunarodnog skupa „Devastacija kulturnog nasljeđa“...

Pokrovitelji večeri bili su Hrvatska radio televizija, Hrvatska gospodarska komora - Kotor, INA Crna Gora i Skupština općine Kotor.

Vedro raspoloženje i dobra pjesma nisu bili ometeni ni nestankom struje u dva navrata.

Program je vodila **Dolores Fabijan**, a atmosferu „bokeljske noći“ koju su napravili Tri kvarta, Bokeljski mornari i Bisernice Boke dodatno je poja-

čala nazočnost „katorske vlastele“, karnevalske grupe Karampana sa svojim prijateljima, članovima ostalih karnevalskih grupa. U sve to sjajno se uklopio Slavonia band, ansambl dobro poznat na tamburaškoj glazbenoj sceni, koji se može pohvaliti nastupima diljem Hrvatske i Europe.

Za vrijeme Tripundanskih fešta do Drugog svjetskog rata organizirala se popularna pučka fešta Tripundanska večer u kafani Dojmi. Tijekom tih zabava prisutne je zabavljao poznati muzički sastav koji se zvao kao i mjesto dešavanja, Kafana Dojmi. **Antun Homen** svirao je klavir, **Tripo Cuca** trubu, **Dorđe Usmijani** violi-

Slavonija band i Tri kvarta

nu a kontrabas **Tripo Đurašević**. To je bila večer u kojoj se obavezno igrala tombola.

HGDCG obnovilo je ovu zabavu 2003. godine uz financijsku pomoć Hrvatske televizije i Hrvatske gospodarske

komore. Zabava se organizirala u restoranu Ellas u Dobroti, a gosti večeri bili su VIS Vela Luka.

Druga godina, hotel Fjord, gost večeri **Čiro Gašparac**, a 2005. ponovo restoran Ellas

uz VIS Kumpanji sa Korčule. **Vinko Coce** uvećao je zabavu 2006. u hotelu Fjord, a prošle godine nastupila je klapa Raguza iz Dubrovnika u odmaralištu Vrmac na Markovom rtu.

Dobro raspoloženje u Teuti

PROSLAVA SV. VLAHA U DUBROVNIKU

U procesiji i Bokelji

Misnim slavljem i procesijom preko Straduna s barjacima i moćima sv. Vlaha trećeg veljače proslavljen dubrovački svetac i nebeski zaštitnik Grada Dubrovnika

Piše:

Tamara POPOVIĆ

Festa je započela u subotu, drugog veljače, puštanjem golubica na Kandeloru, grlićanjem vjernika te podizanjem barjaka sv. Vlahu, nekadašnje državne zastave Republike Ragusa, danas gradske zastave, a središnje slavlje započelo u nedjelju.

Po običaju, barjaci iz grada na Pločama dočekali su barjake i vjernike iz Konavala i Župe te s njima otišli na Pile, gdje su im se pridružili vjernici iz Primorja, s Pelješca i dubrovačkih otoka. Barjaci su se potom poklonili sv. Vlahu pred njegovom crkvom. Nakon toga služena je misa u Katedrali, a ne ispred nje. Organizatori su se, naime, bojali kiše, koja je padala noću, pa su odlučili da euharistijsko slavlje bude u Katedrali.

Veći dio vjernika koji su bili na proslavi ostao je ispred Katedrale i pratio misu. Nakon uvodnih i pozdravnih riječi dubrovačkog biskupa **Želimir Puljića**, koji se spomenuo ubijene Sinjanke Kristine Šušnjare, propovijed je održao krčki biskup **Valter Župan**. Nakon što se spomenuo Mojsijeva govora prije ulaska Židova u "obećanu zemlju Kaanan" te pitanja pape Ivana Pavla II. "Francuska, jesi li još prvorođena kći Crkve?", „Samo se s vjerom u Boga može donijeti ispravna odluka, napomenuo je Valter Župan. Smatra kako je pred vjernicima izbor između "blještavila lijepih obećanja koja se nisu ostvarila" i "privi-

Delegacija HGDCG

Sa Straduna

dne ludosti, a zapravo mudrosti, našega Boga”.

U procesiji nakon mise u katedrali bila je i delegacija Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Predstavnici podružnica u Crnoj Gori i Hrvatskoj, skupa sa dubrovačkim ogrankom Bokeljske mornarice 809, izazvali su veliko zanimanje sudionika i posjetitelja.

Prije ulaza u crkvu sv. Vlaha, čuo se komentar:

- Ovo su Bokelji, koji danas u Kotoru 1199. puta slave sv. Tripuna!

Na Stradunu je pročitana i čestitka HGDCG u povodu Dana Grada Dubrovnika i njegovog zaštitnika sv. Vlaha.

Završetak ovogodišnje proslave, 1036. po redu, najavili su u nedjelju ujutro, 10. veljače, Dubrovački trombunijeri, a potom su predstavnici svih župa u biskupiji, predvođeni festanjulima **Pavom Šiševićem** i **Vlahom Kovačićem** ponijeli barjake do Gorice Sv. Vlaha gdje je održana sveta misa u čast dubrova-

čkog parca. Misu je predvodio župnik dubrovačke župe sv. Mihajla don **Željko Kovačević** u koncelebraciji sa župnikom župe sv. Jakova i upraviteljem svetišta Gospe Ilačke iz Đakovačko srijemske županije Kresimirom Aračićem.

Drugog veljače održana je svečana sjednica dubrovačkoga Gradskoga vijeća na kojoj su dodijeljene nagrade Grada Dubrovnika. Na prijedlog Odbora za dodjelu javnih priznanja ove su godine dodijeljene tri nagrade za životno djelo: dr. **Mihi Demoviću**, prof. **Ivi Karaču** i **Davoru Gjivi Gjivoju**. Godišnje nagrade Grada Dubrovnika primili su ravnatelj Osnovne škole „Marin Držić“ **Damir Čaleta**, klapa Ragusa (čiji je član povjerenik HGDCG za Hrvatsku **Krunoslav Težak**), Liga protiv raka, Udruga hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata Dubrovnik te autor knjige "Dubrovnik a History" **Robin Harris**. Grad je dodijelio i posebno priznanje **Sanji Jovanović** za iznim-

na postignuća u plivanju.

Dubrovačka gradonačelnica **Dubravka Šuica** na svečanosti je, na kojoj su, uz ostale, bili izaslanik predsjednika Hrvatske i premijera RH, predstavnici Vlade, saborski zastupnici, predstavnici kulturnoga i vjerskog života Hrvatske te zastupnica Europskog parlamenta **Doris Pack**, izvijestila o tome što je u Gradu učinjeno u proteklih godinu dana, između dvije feste.

Na svečanu sjednicu pozvan je i predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore iz Kotora dr. **Ivan ilić**.

Dan Grada i Festu Dubrovčanima su čestitali i dubrovačko-neretvanska županica **Mira Buconić**, u ime predsjednika Hrvatskog sabora **Luke Bebića** potpredsjednik **Vladimir Šeks**, izaslanik predsjednika Vlade RH dr. **Ive Sanadera** ministar zdravstva i socijalne skrbi dr. **Darko Milinović** te izaslanik predsjednika RH **Stjepana Mesića** dr. **Siniša Tatalović**.

V. sjednica Upravnog odbora HGDCG

22. 01. 2008. održana je V. sjednica Upravnog odbora Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Na sjednici su razmatrani financijska situacija sa izvješćem za X, XI i XII mjesec i aktivnosti društva između dvije sjednice, koje su bile veoma obimne i raznovrsne. Donesen je i program rada za prvi kvartal, kojim je predviđeno održavanje medicinskog naučnog skupa, formiranje sekcije mladih, organiziranje korizmenih koncerata, učešće na proslavi sv. Tripuna i sv. Vlaha, kao i održavanje godišnje Skupštine društva.

Split financira obuku voditelja orkestra

29. 01. 2008. Grad Split je prihvatio financiranje obuke našeg sugrađanina **Iva Brajaka** za voditelja mandolinskog orkestra. Obuka će se obaviti u Splitu, u trajanju od tri mjeseca, od strane mandolinskog društva «Sanctus Domnio» pod vodstvom mr. **Ivane Kenk** i prof. **Lukasa**.

Sastanak UO podružnice u Herceg Novom

31.01.2008. Sastanak Upravnog Odbora Podružnice u herceg Novom

Na sastanku je izabrano rukovodstvo Podružnice. Za Predsjednika je izabrana Tanja Vidaković, za potpredsjednike Marko Salatić i Pero Vlahušić, a za tajnicu Sanja Crnić. Razmatran je i program rada za prvu polovicu godine. Herceg Novi će ove godine biti domaćin održavanja godišnje Skupštine Društva.

Na svetkovinama sv. Vlaha i sv. Tripuna

03. 02. 2008. predstavnici i delegacije Hrvatskog građanskog društva Crne Gore prisustvovala su svetkovinama sv. Tripuna u Kotoru i sv. Vlaha u Dubrovniku.

Predstavnici svih podružnica učestvovali su

u procesiji sv. Vlaha u Dubrovniku. Čestitka HGDCG u povodu Dana Grada Dubrovnika i njegovog zaštitnika sv. Vlaha pročitana je na Stradunu.

Zaštita nasljeđa

08. do 10. 02. 2008. u Kotoru je održan sastanak Mreže za nasljeđe Jugoistočne Europe i radionica „Devastacija kulturnog nasljeđa“, kojoj je prisustvovao i **Tripo Schubert**, kao predstavnik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Pored zaštite industrijskog nasljeđa, materijalne zaštite spomenika kulture,

Stijeg HGDCG u Kotoru

prijedlog HGDCG je bio da se u budućim programima rada uvrsti i nematerijalna zaštita, ili „Duhovna zaštita kulturnog naslijeđa od zaborava“. Tom prigodom je dat pregled aktivnosti društva u domenu te vrste zaštite. Skupu su bili nazočni i predstavnici iz Albanije, Kosova, Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije i Azerbejdžana. Organizator skupa i domaćin su bile NVO „Notar“ i „Expeditio“.

Tripundanska večer

09. 02.2008. U hotelu TEUTA u Risnu je održano VI. tradicionalno Tripundansko veče, veoma dobro organizirano, uz dobru posjetu.

Zahvaljujući potpori HRT gosti večeri su bili tamburaški sastav „Slavonija band „ iz Đakova. Goste je zabavljao VIS „Tri kvarta“ iz Kotora. Slika Parteli

Sastanak sa Težakom

10. 02. 2008. sa predstavnikom Hrvatskog građanskog društva Crne Gore za Hrvatsku **Krunoslavom Težakom** razgovarano o budućem radu predstavništva, uključivanjem jednog broja novih ljudi zainteresiranih za rad u HGDCG.

Susret sa Talijanima

11. 02. 2008. u Kotoru je održan susret predstavnika Autonomne regije Friuli Venecije Dulija i Zajednice Talijana iz Kotora, kojem je bio nazočan i predstavnik HGDCG **Tripo Schubert**. Cilj susreta je bio iniciranje suradnje u oblastima kulture i ekonomije između navedene regije i institucija i organizacija iz Crne Gore. Organizatori susreta su bili Agencija za lokalnu demokratiju iz Nikšića i Zajednica Talijana iz Kotora.

Konferencija o kriterijima za NVO

U Podgorici je održana konferencija na temu „Unapređenje financiranja NVO iz javnih

Gosti u Dubrovniku

fondova“ Organizator ove konferencije je bila Koalicija NVO „Saradnjom do cilja“, čiji je član i HGDCG. Cilj ovog skupa je bio da se dopuni i izmjeni postojeća Uredba o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načina raspodjele dijela prihoda od igara na sreću. Radi se o značajnim sredstvima koji umnogome mogu odrediti pravce razvoja i održivosti NVO sektora u Crnoj Gori u nastupajućem periodu.

Potpورا Hrvatskom glasniku

01. 02. 2008. izašao je iz tiska Hrvatski glasnik broj 34, čime je započela šesta godina izlazenja časopisa.

Tijekom veljače sklopljen je ugovor o sufinanciranju sa Ministarstvom kulture, medija i sporta Vlade Crne Gore. Časopis je financijski podržalo i Ministarstvo za zaštitu ljudskih i manjinskih prava Vlade Crne Gore.

Značajnu donaciju za nabavu opreme za tehničko uređivanje časopisa dala je Dubrovačko-neretvanska županija.

Sklopljeni su ugovori o oglašavanju u 2008. sa Turističkom zajednicom Grada Zagreba, AdriaMar iz Šibenika i SSM iz Splita.

INA Crna Gora i LEDO Montenegro i ove godine nastavit će oglašavanje i time nastaviti stalnu potporu tiskanju časopisa.

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore i redakcija i ovim putem žele da iskažu zahvalnost svima koji financijski, ali i autorskim priložima, pomažu kontinuitet i razvoj Hrvatskog glasnika.

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, uz potporu Ministarstva vanjskih poslova Vlade Republike Hrvatske, na preporuku Veleposlanstva RH u Podgorici, realizira projekt Baze podataka za zapošljavanje svih građana Crne Gore hrvatske nacionalnosti. Partner u projektu je Hrvatska gospodarska komora – Kotor.

Prijavite se!

Jedinstvena baza podataka je skup informacija o prijavama nezaposlenih osoba, prijavljenim potrebama za radnicima, zasnivanju radnog odnosa... Cilj je posredovanje u zapošljavanju.

Dovoljno je da se registrirate i unesete vaše podatke, koji će biti dostupni samo zainteresiranim poslodavcima.

Posjetite nas na www.hgdcg-kotor.org

ZA NEZAPOSLENE

Da biste se prijavili u našu bazu podataka potrebno je da ispunite kratki formular koji se otvara klikom na link **Prijavite se**. U samom formularu, u zavisnosti od vašeg interesiranja, odabrat ćete opciju da li želite da se prijavite kao kandidat ili kao poslodavac.

Kad ispunite formular kliknite na link **Registriraj se**. Pošto se registrirate, na vaš mail će stići link za aktivaciju naloga sa prijavljenim podacima. Kada je nalog aktiviran možete da se prijavite. U lijevoj koloni na samom dnu nalazi se odjeljak za prijavu korisnika.

Ukoliko ste prilikom registriranja odabrali opciju **Kandidat** nakon prijave u lijevoj koloni će se otvoriti meni **Zapošljavanje** gdje možete da pratite sve ponude slobodnih radnih mjesta (klikom na **Sve ponude**) kao i ponude koje odgovaraju vašim ličnim karakteristikama i interesiranjima (klikom na **Pretraga ponuda**). Klikom na **Prijava kandidata** otvara se formular nakon čijeg ispunjavanja se kompletira vaš nalog. Sva polja označena zvjezdicom moraju biti popunjena.

ZA POSLODAVCE

Ukoliko ste prilikom registriranja odabrali opciju **Poslodavac** nakon prijave u lijevoj koloni će se otvoriti meni **Zapošljavanje** gdje možete pratiti **Sve kandidate** i **Dodate ponudu**.

Detaljnije informacije možete dobiti na telefon 069470023, kod administratora Sandre Petković, u vremenu od 17-19 sati.

Vaše prijave ili ponude možete donijeti i osobno u ured HGDCG na Zatvorenom bazenu u Škaljarima, Kotor, radnim danima od 08. 00 do 14. 00 h, ili slati na e-mail inesandra@cg.yu.

TRE A ME UNARODNA DJUICE VESLA KA
REGATA KOTOR 2008

Sve medalje Kotoranima

**I pored
velike želje
za pobjedom
u Kotoru
ekipa iz
Venecije,
Chioggie,
Portoroža,
Bakra,
Rijeke,
Beograda,
Splita i
Dubrovnika,
sve tri
medalje
zasluženo su
pripale
Kotoranima**

Piše:
Tripo SCHUBERT

UKotoru je od 08. do 10.02.2008. god. održana treća Međunarodna djuice veslačka regata kutera – Kotor 2008., u organizaciji Srednje pomorske škole iz Kotora. Na regati su učestvovali predstavnici pomorskih obrazovnih institucija iz Italije, Slovenije, Srbije, Hrvatske i Crne Gore: IPIAM “Giorgio Cinni” – Chioggia, Italija; IPIAM “Giorgio Cinni” 1 – Venezia, Italija; IPIAM

“Giorgio Cinni” 2 – Venezia, Italija; Fakultet za pomorstvo – Portorož, Slovenija; Srednja pomorska škola – Portorož, Slovenija; Srednja pomorska škola – Split, Hrvatska; Pomorska škola Bakar – Bakar, Hrvatska; Pomorski fakultet Rijeka – Rijeka, Hrvatska; Pomorski fakultet Split – Split, Hrvatska; Sveučilište u Dubrovniku – Dubrovnik, Hrvatska; Škola za brodarstvo, brodogradnju i hidrogradnju – Beograd, Srbija; Fakultet za pomorstvo Kotor – Kotor, Crna Gora; Srednja po-

morska škola – Kotor, Crna Gora.

Takmičenje je održano u akvatoriju luke Kotor ispred gradske rive, i usprkos jakoj buri pratilo ga je nekoliko stotina gledalaca koji su uživali u vještinama budućih pomoraca.

I pored velike želje za pobjedom u Kotoru ekipa iz Venecije, Chioggie, Portoroža, Bakra,

Rijeke, Beograda, Splita i Dubrovnika, sva tri prva mjesta zasluženno su pripala Kotoranima. Prvo mjesto i zlatnu medalju osvojila je ekipa Srednje pomorske škole, drugo mjesto i srebrnu medalju osvojila je ekipa Pomorskog fakulteta, dok je brončana medalja i treće mjesto pripalo drugoj ekipi Srednje pomorske škole.

Takmičenje se odvijalo na

stazi dužine 700 metara. Najbolje ostvareno vrijeme je 4 minuta i 31 stotinku a postigla ga je ekipa kotorske Srednje pomorske škole.

Manifestacija je otvorena na Trgu od oružja u kotorskom Starom gradu uz defile svih ekipa, gradske muzike i mažoretki studija Alisa. Uz prigodan program prisutnima su se obratili pomoćnik ministra

prosvjete i nauke Crne Gore **Cazim Fetahović** i direktor Srednje pomorske škole **Renato Brkanović**. Regatu je proglasio otvorenom predsjednik Skupštine Općine Kotor **Bran-ko Nedović**.

Manifestacija je zatvorena u institutu „Vrmac“, gdje su svi takmičari i gosti regate bili smješteni. Prilikom proglašenja pobjednika i dodjele meda-

lja potpisan je i Protokol o suradnji Pomorske škole iz Bakra i Srednje pomorske škole iz Kotora koji bi, uz dodatne aktivnosti otvorio vrata konkuriranja zajedničkim projektima ka fondovima Europske unije.

Pokrovitelj regate bila je Općina Kotor, Ministarstvo prosvjete i nauke Crne Gore, Ministarstvo pomorstva, saobraćaja i telekomunikacija Crne

Gore, zlatni sponzor bio je djuice, a srebrni INA Crna Gora.

Svi gosti su izrazili zadovoljstvo što su učestvovali na regatu i pored toga što su sve tri medalje ostale u Kotoru. Uz zahvalnost na gostoprimstvu i dobro organiziranoj manifestaciji najavili su dolazak i sljedeće godine na sada već tradicionalnu kotorsku regatu.

RADNI POSJET SUBOTICI

Učvršćivanje suradnje

Piše: **Sanja MARTINOVIĆ**
Foto: »Hrvatska riječ«

Predstavnici Hrvatske građanske inicijative, predsjednica **Marija Vučinović** i visoki dužnosnik **Zvonimir Deković**, od 31. siječnja do 02. veljače bili su u radnoj posjeti Subotici, po pozivu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, Hrvatskog nacionalnog vijeća Srbije i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Cilj posjeta bilo je međusobno upoznavanje i razmjena informacija o položaju hrvatskih zajednica u Srbiji i Cr-

Predsjednica HGI Marija Vučinović i visoki dužnosnik Zvonimir Deković od 31. siječnja do 02. veljače bili su u radnoj posjeti Subotici, po pozivu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, Hrvatskog nacionalnog vijeća Srbije i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

noj Gori i političkim strategijama u smislu korištenja institucionalnih okvira za djelovanje ovih nacionalnih zajednica.

Tijekom prvog dana borav-

ka u Subotici, Vučinović i Deković susreli su se sa predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća Srbije, predsjednikom **Brankom Horvatom** i njegovim najbližim suradnicima **Josipom Ivanovićem** i profesorom **Dujom Runjom**.

Drugi dan boravka obilježen je posjetom predstavnika HGI Generalnom konzulatu Republike Hrvatske. Generalna konzulica **Ljerkalajbeg** rekla je kako hrvatske nacionalne manjine imaju svoje specifične probleme u raznim državama, ali da bi iskustva hrvatske manjinske zajednice u Republici Srbiji mogla pomoći hrvatskoj manjinskoj zajednici u Crnoj Gori na području ostvarivanja manjinskih prava.

Drugi dio dana bio je rezerviran za razgovore sa predstavnicima Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, kao i predstavnicima Mađarskog nacionalnog vijeća. Predsjednik DSH u Vojvodini

Predstavnici HGI u Konzulatu RH u Subotici

Petar Kuntić, zastupnik u parlamentu Srbije, i njegovi najbliži suradnici razmijenili su dragocjena iskustva sa svojim kolegama iz Crne Gore glede mogućnosti koje pruža partijski okvir političkog djelovanja.

Nakon ovih razgovora, predstavnici HGI su prisustvovali tradicionalnom prelu mladih koje je organizovala mladež DSH u Vojvodini.

Posljednji dan svog boravka, predstavnici HGI su iskoristili da bi se ponovo susreli sa članovima DSH u Vojvodini, nakon čega je uslijedilo razgledanje grada i upoznavanje sa znamenitostima i muzejima Subotice, kao i posjet novinskoj kući Hrvatska riječ.

Uslijedio je radni ručak kome su, pored predstavnika HGI, bili nazočni i konzulica u GKRH Ljerka Alajbeg, predsjednik HNV Branko Horvat, **Duje Runje**, član predsjedništva Hrvatskog nacionalnog savjeta, predsjednik Hrvatske državne samouprave-Budimpešta **Mišo Hepp**, kao i visoki dužnosnici DSH u Vojvodini.

Treći dan boravka u Subotici, Vučinović i Deković su nazočili Velikom prelu, velikoj svetkovini pred korizmu. Predstavnici HGI sjedili su za centralnim stolom, u društvu predsjednika Skupštine Srbije **Olivera Dulića**, konzulice Ljerke Alajbeg, Petra Kuntića, Branka Horvata, kao i vukovarsko-srijemskog župana **Boža Galića**.

O trodnevnoj posjeti Subotici, predsjednica HGI za Hrvatski glasnik kaže:

- U relativno kratkom roku uspjeli smo raspravljati o nekim veoma važnim temama, što ima za posljedicu intenziviranje naših odnosa i učvršćivanje suradnje. Dogovorili smo neke zajedničke projekte, a jedan od njih je i edukativni boravak djece i mladeži iz Vojvodine u Crnoj Gori i vice versa. Ovaj i slični projekti bili bi realizirani i kroz djelatnost NVO sektora, kao i kulturnih društava.

Vučinović je objasnila da su uočeni mnogi zajednički problemi, a jedan od njih je i velika pristojba koja se mora platiti za vađenje hrvatske

putovnice.

Deković je istakao da je načelno dogovoren zajednički zahtjev za dodjelu jedne osobe koja će predstavljati direktnu sponu između hrvatske Vlade i predstavnika hrvatske dijasporu u Crnoj Gori i Srbiji, što bi znatno olakšalo komunikaciju na toj razini. On je naglasio kako su neka statutarna rješenja HNV u Srbiji primjenjiva i na Statut tijela kojim on koordinira.

- Našoj statutarnoj komisiji već su dostavljeni ovaj i slični pravni akti koji će koristiti kao dobar primjer ovakve vrste dokumenata, što će u znatnoj mjeri olakšati rad na Statutu Hrvatskog nacionalnog vijeća. Neke od odredbi mogu se primijeniti i u našem Statutu, rekao je Deković.

Marija Vučinović nam je kazala da su Hrvati u Srbiji u izvjesnom smislu u prednosti u odnosu na Hrvate u Crnoj Gori, ali da je formiranje nacionalnog vijeća od samog početka kod nas mnogo bolje i efikasnije odrađeno.

- Naš Zakon o manjinskim pravima i slobodama dao je dobar pravni okvir za formiranje nacionalnog vijeća, te posao u tom smislu ide veoma dobro i efikasno, izjavila je Vučinović. Ona je naglasila da se došlo do konsenzusa o načinu djelovanja hrvatske nacionalne zajednice:

- Složili smo se da manjinske stranke, i u Hrvatskoj, i u Crnoj Gori, i u Srbiji, do ostvarivanja svojih prava mogu doći jedino političkim djelovanjem kroz institucije sistema, odnosno, kroz učesće u vlasti. To je *conditio sine qua non* poboljšanja položaja svih manjinskih naroda ovdje, i u okruženju.

Samostalno na izbore

Počela je predizborna utrka za mjesto u tivatском lokalnom parlamentu. HGI je odlučila samostalno izaći na izbore. Nakon izbora, kako saznajemo od čelnika stranke, uslijedit će pregovori o mogućim koalicijama. O podršci na republičkim predsjedničkim izborima, iz istog izvora saznajemo, HGI još nije donijela konačnu odluku.

HGI u sklopu svoje predizborne kampanje za poziciju u tivatском parlamentu kani organizirati zavidan broj kulturnih i društveno korisnih aktivnosti, kao i tri tribine.

Prva tribina održat će se 27. ožujka u Gradionišnici, u Društvenom domu, sa početkom u 17 sati. Druga tribina održat će se 31. ožujka u Donjoj Lastvi u hotelu Kamelija, sa početkom u 19 časova, dok će treća, centralna tribina biti održana 2. travnja u Domu Gracije Petkovića, sa početkom u 19 sati. Na tribinama će govoriti čelnici HGI.

16. ožujka u 19. sati u galeriji Buća tivatskog Centra za kulturu, HGI organizirati će književnu večer na temu - književnost Boke Kotorske kroz povijest. O književnom nasljeđu Boke govorit će eminentni stručnjaci i književnici iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Svoj dolazak potvrdio je i bosanski pisac **Ante Zirdum**, kao i predstavnik Ministarstva kulture Bosne i Hercegovine.

29. ožujka, sa početkom u 20 sati, u Domu Gracije Petkovića nastupit će 58 izvođača iz folklornog društva Posavina iz Siska, koji izvode koreografije i pjesme iz Dalmacije, Like i Posavine. Ovom će događaju prisustvovati mnoge zna-

čajne ličnosti iz svijeta kulture. Svoje interesiranje za ovaj događaj iskazao i znameniti filmski stvaralac **Veljko Bulajić**, predsjednik Hrvatsko-Crnogorskog međudržavnog savjeta. Ovu večer folkora HGI organizira sa župnim uredom Sveti Roko iz Donje Lastve.

Od društveno korisnih aktivnosti HGI ističe se projekt koji će se provoditi u kancelarijama općinskog odbora HGI u Kotoru od 27. veljače. Svake srijede, od 17. do 19. sati, pravnicima svim

zainteresiranim građanima Kotora davati besplatne pravne savjete, kao i pisati molbe i žalbe. Ukoliko ovaj projekt bude zaživio kroz značajno interesiranje građana Kotora, HGI će ga proširiti i na Tivat.

O predizbornim i svim budućim aktivnostima HGI svi zainteresirani će se uskoro moći informirati i preko njene Internet stranice čija je izrada u tijeku.

Susret sa Ramboldom

Predsjednica HGI Marija Vučinović i dr. Miroslav Marić, visoki dužnosnik te partije, sastali su se sedmog veljače u Podgorici sa **Klajvom Ramboldom**, vršiocem dužnosti šefa delegacije Evropske komisije u Crnoj Gori. Ovaj razgovor bio je dio njegovih redovnih aktivnosti koje su usmjerene na pružanje konstruktivne podrške i pomoći Crnoj Gori u procesu što bržeg napredovanja ka Europskoj Uniji.

Tijekom jednosatnog razgovora, Rambold se upoznao sa aktivnostima HGI od njenog nastanka do danas. Bilo je riječi o radu općin-

skih odbora, učešću HGI u vlasti, aktivnostima poslanika HGI u republičkom parlamentu. Predstavnik HGI upoznao su Rambolda i sa aktualnim formiranjem Hrvatskog nacionalnog vijeća. Osobita pažnja bila je posvećena aktivnostima HGI tijekom referendumske kampanje, u cilju pružanja podrške ideji crnogorske nezavisnosti.

Klajv Rambold je pozdravio rad HGI i na osnovu dobivenih informacija zaključio da se radi o partiji koja je najviše postigla od svih partija manjinskih naroda u Crnoj Gori.

U VENECIJI ODRAN ZNANSTVENI SKUP
PRISUSTVO VENECIJE U BOKI I CRNOJ GORI

Duždeva palača u Veneciji

Talijani zainteresirani za građu Kotorskog arhiva

Crnogorsku delegaciju činili su ambasador Crne Gore pri Svetoj Stolici Antun Sbutega, gradonačelnica Kotora Marija Ćatović, te arhivista Istorijskog arhiva u Kotoru Joško Katelan. Talijanski znanstvenici izrazili želju da dođu u Kotor i temeljitije istraže vrijednu građu iz perioda boravka mletačkih vlasti u Boki i Kotoru

Piše: **Joško KATELAN**

„La Serenissima“, ta vjekovna gospodarica Jadrana, suvereno je vladala narodima i državama duž njegovih obala od XI. do kraja XVIII. stoljeća. Sa Crnom Gorom je imala intenzivne veze tijekom cijelog tog razdoblja, a naročito u vrijeme kada su

Turci bili zaposjeli kontinentalni dio, te gradove na moru – Herceg Novi, Risan Ucinj, Bar. Uz njenu svesrdnu pomoć Turci su istjerani iz mnogih gradova, a u grad Kotor nisu nikada ni kročili upravo zahvaljujući njenom prisustvu. Naime, tada kao samostalan grad republika Kotor je 1420. godine zatra-

žio zaštitu Venecije kao najznačajnije sile koja ga je mogla zaštititi od nestabilnih prilika u okruženju. U tom trenutku nitko vjerojatno nije ni pomišljao da će ona otići iz grada tek nakon punih četiri stoljeća.

Kada govorimo o dominaciji Venecije u Kotoru i Boki, važna stvar koju treba istaći je geografski položaj grada iz čega je proistekla njegova povijesna uloga glavnog grada Mletačke Albanije (naziv koji je Venecija dala ovom kraju od granice prema Dubrovačkoj Republici pa sve do Kufina, granice sa Turskom, izražavajući na taj način svoje pretenzije ka teritoriji koju je nekad imala u svom sastavu).

Kako je grad Kotor bio značajno administrativno i kulturno središte regiona, u njemu su cvjetali razni zanati, umjetnost, uključujući vrlo živu političku djelatnost Rektora i Providura, te Vanrednog Providura, eksponezata Mletačke vlasti u ovom kraju. Iz te aktivnosti stvarana je građa, pisani materijal, koji je u Istorijskom arhivu Kotora svrstan u dva fonda: „Spisi opštinske kancelarije“ (Atti dell'offizio della cancelleria comunale), koji se tiče građanskih parnica koje su bile u nadležnosti Rektora i Providura, te „Spisi Vanrednog Providura Kotora i Albanije sa nadležnošću nad Herceg Novim“.

Pored ova dva cjelokupna fonda, postoji čitav niz fondova i zbirki koji jednim svojim dijelom pokrivaju period dominacije Venecije ovim krajevima: Opština Kotor (1762-1944), Sudsko-notarski spisi (1326-1942), Zbirka diploma, dukala i listina (1309-1822), Zbirka raznih akata – originalnih ili zvanično ovjerenih (1452-1954), Zbirka tiskanih dokumenata

**Kneževa palača
u Kotoru**

(1616-1948), Zbirka prepisa dokumenata ili knjiga (XVIII-XX. stoljeće), Zbirka fotokopija dokumenata (XII-XX. stoljeće), Zbirka statuta bratovština zanatlija (1398-1528), Zbirka crkvenih spisa (1531-1907), Zbirka testamentata (1730-1897), Zbirka proglašavanja (1781-1918), Zbirka grbova i natpisa (XV-XIX. stoljeće), Zbirka pravosudnih spisa (1728-1881), Zbirka Bokeljska Mornarica (1548-1924). Osim ovih fondova i zbirki, postoji još 20 ličnih i porodičnih fondova koji djelom obuhvaćaju period Mletačke vlasti (XVII-XX. stoljeće).

Kako posljednjih godina u Veneciji postoji veoma živa aktivnost i interes da se osvijetli ovaj značajan dio zajedničke povijesti, što bi poslužilo kao osnova za jačanje političkih, gospodarskih i kulturnih veza, to se u Veneciji 25. siječnja ove godine održao prvi znanstveni skup pod naslovom „Prisustvo Venecije u Boki i Crnoj Gori“ na kojem su prisustvovali istaknuti talijanski znanstvenici i povjesničari i dali svoj doprinos u rasvjetljavanju perioda dominacije Republike Svetog Marka ovim krajevima. Čulo se tu novih interesantnih stvari, a poznati događaji su osvijetljeni iz nekih drugih uglova.

Crnogorska delegacija je bila sastavljena od ambasadora Crne Gore pri Svetoj Stolicu **Antuna Sbutege**, gradonačelnice **Kotora Marije Čatović**, te arhiviste Istarskog arhiva u Kotoru **Joška Kate-lana**. Oni su svatko iz svoga ugla prokomentirali o tom važnom periodu naše zajedničke povijesti i dali moguću viziju daljih koraka na ponovnom zblizavanju, ovoga puta na znatno drugačijim osnovama. Naročito značajna je bila prezentacija spomenute građe Kotorskog ar-

PETRVSLANDO
DEI GRĀ DUX
VENETIARꝰ ET Cꝰ
i 540. ALLI i 3.
DI NOVEMBRE.

Iz knjige privilegija Perastu 1540

hiva, budući da je do sada veoma mali broj ljudi i znanstvenika u Veneciji i Italiji bio svjestan postojanja vrijedne građe iz perioda boravka mletačkih vlasti u Boki i Kotoru, te su mnogi izrazili želju da dođu u Kotor i temeljitije istraže rečenu građu. Tu naravno, Kotorski arhiv treba vidjeti svoju šansu u smislu privlačenja određenih finansijskih sredstava kojima bi se unaprijedilo dalje čuvanje tog povijesnog blaga. Nai-

me, na skupu u Veneciji u više navrata je istaknuto od strane predstavnika političkih vlasti Regiona Veneto da u tom Regionu postoje sredstva koja se na godišnjem nivou opredjeljuju za projekte u kojima bi učestvovali na zajedničkoj osnovi predstavnici Venecije i krajeva koji su nekada bili u sastavu Serenissime. Na nama je da se organiziramo i pokušamo privući barem dio tih sredstava.

Pjesma, ples i kužina

Kotor je i ove veljače bio u znaku fešte. Grad višestoljetne tradicije karnevala otvorio je svoja vrata maškaranom svijetu

Piše: Dolores Fabijan

Na Pjaci od sata uz malo bure počela su se puniti jadra ovogodišnjih fešta. Tradicionalni pozdrav Kapa od karnevala i pjesma klape Bonaca iz Šibenika označili su da fešta može da počne.

Tako je i bilo. Narednih dana u Kotoru smjenjivali su se događaji koji za glavne aktere imaju pjesmu, ples, kužinu.

Valentinovo 2008. ostat će u sjećanju po jednom lijepom poklonu. Članice mažoret kluba "Fešta" iz Kotora odlučile su svoje srce pokloniti gradu. Na Pjaci od sata,

koreografije pčelica, kadetkinja, juniorki i seniorki ovog kluba izmamile su aplauze i ugrijale srca velikog broja gostiju.

Kakva bi to fešta bila kada se domaćima i fureštima osim dobre pjesme i plesa ne bi ponudili i bokeljski specijaliteti. Već godinama u okviru karnevalskih dana jedna noć posvećena je njokama, bokeljskoj pašticadi. Ove godine mjesto susreta bio je plato pred hotelom Vardar, a akteri svi oni koji su htjeli ponuditi svoj specijalitet, ali ričetu nikako odati. U svakom slučaju, dekoriran am-

bijent, prepuni stolovi sa kojih se pružaju mirisi koji vas mame. Možete prići, ali samo nakon žirija. Nagrada je manje bitna, najvažnije je da se svi u toku ove kulinarske večeri provesele i, naravno, zakažu isti takav susret za sljedeći karneval.

U hotelu Splendid u Bečima drugi put održao se tradicionalni kotorski maskenbal. Ove godine protekao je u znaku dobrih kreacija i dobrih glumaca. Ne misli se svakako na prave glumce, već na sav taj maškarani svijet koji zna nositi svoju masku. Imali smo prilike prošetati se kroz vrijeme, upoznati se sa kraljevskom porodicom Petrovića, zaroniti u crno-bijeli svijet, zaploviti na piratskom brodu, a oni malo smjeliji prepustiti se niskim strastima. Sve u svemu, lije-

pa fešta do kasnih večernjih odnosno ranih jutarnjih sati.

Da bi se prisjetili što se dešavalo u proteklim godinama u galeriji Stari grad predstavljene su maske, kostimi i neke stare slike. Izložba bogata i lijepa, prepuna kotorskog duha.

Tradicionalno, učenici Škole za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „Vida Matijan“ iz Kotora za vrijeme karnevala organizirali su Koncert pod maskama.

Srijeda, 20. veljače, bila je rezervirana za tradicionalni abrum. Bile su tu dvije gradske muzike, mažoretke i ma-

Stari grad kao sala

Kotor već drugu godinu ima problem mjesta održavanja maskenbala. Hotel koji posjeduje veliku salu koja bi mogla primiti sve one koji se žele proveseliti i na tradicionalan način obilježiti ovu manifestaciju u Kotoru još ne postoji. Po mišljenju organizatora, postojeće sale nisu dovoljno velike za ove zabave, iako ima i drugačijih mišljenja. Neki predlažu i sam stari grad tj. pjacu kao svojevrsnu salu na kojoj bi se sve moglo odigrati. To bi mogao da bude dobar prijedlog za ubuduće, jer nije važna ura, važna je ljubav prema nečemu što Kotorani nose u srcu, a mnogi od njih nisu spremni to svoje srce iznijeti iz grada.

Fešte u vrijeme korizme

Karnevalske svetkovine se obavljaju usprkos dosta lošem vremenu. Jedna od najinteresantnijih malih fešta u sklopu karnevala jeste Papalada Ala Maka. Opet su sami građani odnosno karnevalske grupe akteri koje se hrana u pitanju. Dapje - specijaliteti, pjesma i ples. Tradicionalno na maloj Pjaci od kina okupljanje započinje dosta kasno, jer svi žeri svoje proizvode ponuditi totermine. Grad je mirisao na razne voće, ribu, meso, verdure i neizbježne torte i kolače. Oni koji znaju za taj događaj pripreme se dobro i znaju već unaprijed gdje što probati, a oni neupućeni sasvim slučajno otkriju malu pjacu, puno ljudi na njoj, dobru zabavu i tu shvate kako je zapravo lijepe biti u Kotoru u vrijeme karnevala te odluče opet doći. Subota jutro, sve je nasmičano, šareno i nestrpljivo. Nestrpljivo, jer treba nastupiti sa svojom koreografijom pred publikom, pred punom pjacom koja očekuje. Bilo je jako mnogo mažoretki tog jutra u Kotoru.

Tijekom prolosti organizirane su fešte avale na dan **apoklada**, jer dan koji slijedi označava **korizmenog vremena**, to jest etrdeset dana **čistu srijedu** ili **pepelnicu**. Korizmeno vrijeme obilježava post, pokoranost i litva kao priprema za veliki praznik - Uskrs.

Posljednjih godina, osobito ove, karnevalske fešte ulaze duboko u korizmu.

Na taj način vrijeme se mijenja osjećajući se kao grad u Kotoru. Zato je razumljivo godovanje svih koji su zaglavili u Kotoru. Tradicionalna kotorska karnevalska povorka zakazana održana 24. veljače privukla je veliki broj posjetitelja. Domaći i furešti na rivi okupanoj suncem tog šempanog dana pozdravili su gradske muzike iz Đenovića, Herceg Novog i Kotora. Kapo kotorskog karnevala predvo-

odio je povorku prepunu boja, mašte i ritma koji je povukao i publiku da zaigra. Bilo je svega - od vila i čarobnjaka pa sve do balerina i muzičara. Na posljednjem ispraćaju karnevalu bile su i znamenite ličnosti iz naše bliže i dalje prošlosti, ali sve sa stilom i jasno vidljivim trudom uložnim u ove kreacije. Sudilo se karnevalu, presudilo mu se i na kraju je, kako to uvijek i biva, na Maceu spaljen.

Fešta se dalje preselila na Pjacu od sata uz Tri kvarta i

Redakcija

dodjelu pehara najzapaženijim učesnicima ove fešte.

Finili su Mare bali, rekli bismo mi, ali bismo se onda sjetili da postoji još nešto. Također tradicionalno, nešto što će nas nasmejati, zabaviti ali i navesti da se dobro zamislimo. Karampana i Čakulona, dva satirična lista, pisana kotorskim dijalektom opominju nas i zabavljaju bar do sljedeće fešte u tijeku koje ćemo, zahvaljujući njima, ponovo uvidjeti greške, zamisliti se ali i dobro nasmejati.

TRADICIJA KARNEVALSKIH SVEČANOSTI U KOTORU POTIČE IZ SREDNJEG VIJEKA

Spektakl iz 1715.

U peraškom Arhivu se sačuvao rukopis proslavljenog profesora teoretske i praktične nastave u nautici kapetana Marka Martinovića, iz 1715. godine, na talijanskom jeziku, koji predstavlja kompletan scenario za spektakularno paljenje lutke Karnevala

Piše: **mr Jovan MARTINOVIĆ**

Tradicija karnevalskih svečanosti u Kotoru i njegovom području veoma je starog porijekla i potiče još iz srednjeg vijeka, a naslanja se na drevni običaj paljenja proljetnih vatri za očekivano duhovno pročišćenje i tjeranje ostataka zime.

Katolička crkva, tada dominantna u ovom kraju, ovaj paganski običaj je kanalisala i uskladila sa svojim kanonima, koji su nalagali strogi šestosedmični bezmesni post prije Uskrsa koji je, kao što je poznato pokretan praznik i pada u toku mjeseca aprila, obično od kraja marta do kraja aprila, i to uvijek u nedjelju. Tako se takozvani »mesopust« ili »mesojeđe« mora završiti tačno u tzv. »masni« ili »mrsni utorak« (italijanski = »martedi grasso«), tačno 40 dana prije Uskrsa, dok su se sve ceremonije oko spaljivanja Karnevala, koji se tokom vjekova pretvorio u simbol svega onoga što ne valja, obično obavljale u nedjelju prije pokladnog utorka. Tada je nastupao 40-todnevni post, zvan »korizma« (italijanski = »quaresima«), kada je sve slične mani-

festacije crkva vrlo strogo zabranjivala.

U peraškom Arhivu se sačuvao jedan rukopis kapetana **Marka Martinovića**, proslavljenog profesora teoretske i praktične nastave u nautici za 17 mladih ruskih boljara, upućenih od strane čuvenog ruskog cara Petra Velikog najprije u Veneciju, a zatim u Perast na obuku u navigaciji, matematici, astronomiji i upravljanju brodom. Pomenuti rukopis Marka Martinovića iz 1715. godine, na italijanskom jeziku, predstavlja u stvari kompletan scenario za jedno spektakularno paljenje lutke Karnevala, u Perastu, uz učešće velikog broja aktera, a budući da predstavlja prototip za neka kasnija suđenja i spaljivanja Karnevala, treba ga donijeti ovdje u cjelini, uz napomenu da je te godine Uskrs padao u nedjelju 21. aprila:

»Igre, kola i svečanosti, koje se trebaju održati, ako se sviđi Gospodu, iduće nedjelje, a to je 3. marta, na Trgu u Perastu, na način ovdje prikazan. A to će se uraditi zbog veselja radi objave rata Prevedre Republike Venecije protiv države Otoman-

ske. Ako dozvoli vrijeme toga dana, a ako ne onda na dva posljednja dana Karnevala.

Biće doveden jedan vašel (veći brod) pod rivu, usidren na četiri strane, 60 lakata udaljen od obale, iznad kojeg biće od pilastara zvonika (crkve Sv. Nikole) dobro rastegnuta konop do vašela.

Kad dođe čas, pojaviće se od Penčića (južni dio Perasta) neko obučen kao veliki General, sa dvojicom svojih savjetnika i velikom družinom maskiranih, sa barjakom i 6 štitonoša, sa 2 paža i sa drugim oficirima, kako dolikuje toj službi. Od Luke (sjeverni dio Perasta) nailazi jedan mladić, obučen raskošno kao djevojka, predstavljajući Kćerku rečenog Generala, sa 4 dame, hodajući i plešući sa cimbalima u rukama.

Biće postavljena dva velika čilima u blizini kule (Martinovića) na Trgu, gdje će stajati General, a tada će mu pristupiti djevojka sa damama i kleknuti na rečene tepihe i poljubiće pokorno skutove Generala.

General će se tada odvažno obratiti Kćerki: "Kćeri moja, koja vas je sreća dovela ovamo da me sretnoš prije drugih? Ili je možda to suđeno od boga Jupitera, kome sam dao zavjet, da ko mi prvi iz moga grada dođe u suret, da ću ga svojim rukama žrtvovati za ispunjenje sretno pobjede koju mi je darovao?"

General će zatim isukati golu sablju da posiječe Kćerku, koja će povišenim glasom zamoliti oca da može govoriti. General će se na Kćerkine riječi uzdržati da je ne posiječe, a ona kaže: »Predragi moj oče! Umirem zadovoljna, jer te vidim da se pojavljuješ pobjednički raspoložen i vaš će se glas raširiti po cijelom svijetu, a drugo: da se ispuni obećanje za zadovoljenje boga Jupitera, jer je možda tako od njega suđeno radi zah-

valnosti. Zato vas molim, dajte mi rok jedan mjesec dana, da bih u tom vremenu mogla da priprelim dušu, a zatim umrijeću zadovoljna«.

Na to će se umiješati Savjetnici moleći ga da udovolji traženi rok, na te riječi. On se uzdržava plačući, vraća sablju u korice i zatim svojim rukama podiže Kćerku na noge, ljubi je u čelo i kaže: »Biće ti rok dozvoljen, sjedni moja najdraža Kćeri, sa mnom na ovdje postavljeno prijestolje, da zajedno uživamo u svečanostima koje je moj narod pripremio, a zatim se pripremi na moj dati zavjet!«.

I tako sjednu Otac i Kćerka sa savjetnicima, uz poklike čitavog naroda, sa pet plotuna maškula i udaranje u bubanj.

Zatim se na Trg dovodi bik na određeno mjesto, a oni koji su ga doveli skakaće oko njega sa golim sabljama. I tada, na Generalov znak, odrubiće mu glavu prvim udarcem, ako se može, uz poklike svih, udaranje bubnja i pet plotuna.

Poslije ovoga će mladići otkrivenog lica igrati kola i pjevati

po običaju mjesta.

Zatim Kranjac, obučen kao lakrdijaš, dolazi pred Generala, a u tom mu neki mladići zakače otraga mnogo fišeka. On se u početku neće maknuti, ali kad fišeci nastave sa pucnjavom, počne da bježi, a od pozadi Zakanjin, udarajući ga za

porugu, pa on da izbjegle ovoga puta pucanju fišeka i udarcima, skočiće u vodu, pozivajući u pomoć. Tada će iz Zatvora izaći na pločnik jedan koji će se prevrtati, drugi sa mrežom palandarom, treći sa dvjema palicama, a četvrti četvoronoške, i tako će ga u četvoro izvući iz

vode, metnuti ga na civijere (nosila) i donijeti ga pred Generala, stalno jaučući. Uto će biti pozvan jedan obučen kao Doktor, koji će izaći iz Zatvora sa svojim slugom maskiran, a ovaj će da izvadi klistir. Kada to bolesnik vidi, skočiće sa civijere da pobjegne, Doktor sa klistirom za njim da mu zada strah, a on će da bježi u drugom pravcu. Nailazi sa štapom Zakanjin da ga bije, on bježi u drugom pravcu. Zatim iz Zatvora izlazi jedan obučen kao Đavo i susreće se s njim. Kada ovaj vidi da ni sa jedne strane nije siguran, skače ponovo u vodu. Poslije ovoga obaviće se sa pilastara zvonika gdje su zvona (spuštanje Karnevala) po konopu do vašela, utvrđenim pravcem i i kad se zavši let, zavisiraće pifare (flaute) i bubanj sa opštim poklicima i sedam plotuna.

Poslije ovoga Pantalon, Doktor i Zakanjin, popeće se na podijum, da oko Krnevala izvode svoje uobičajene lakrdije. Zakanjin će davati lake udarce jednom i drugom, izvodeći šale

za smijanje, a onda će sva trojica stati na noge sa licem okrenutim prema istoku, tiho razgovarajući. Tada će iz Zatvora izaći Đavo i stati pored njih. I kada se navedeni dosjete, počće bježati vičući oko Krnevala. Zakanjin će se ustremiti na njih sa štapom pa će jedan za drugim skakati sa podiuma na zemlju, a Đavo će te za jednim te za drugim, dok ih ne utjera u Zatvor. I tako će se ova stvar završiti.

Zatim, ako se vidi da još ima vremena, plesači će jedan po jedan pozvati svoju dvorsku damu da plešu strane plesove uz sviranje.

Ako se vidi da još nije pao mrak, da se Krneval zapali, može se odigrati drugo neko kolo po našem običaju, pa i drugi plesovi sa rečenim damama, da prođe vrijeme.

Zatim će se potpaliti Krneval sa još raznim raketama sa zvonika, i kada sve bude završeno, pucaće se do mile volje, a sa udaranjem bubnja i pifara i gitara uz opšti poklič: »Živio rat, živio rat, živio rat«.

Potom svi odlaze jedan za drugim, čineći mjesta kome treba, uz prednost oficirima, pjevajući do unutrašnjosti kuće, gdje će se održati večera.

Poslije večere, Pantalon i Zakanjin krenuće veselo klikćući, pa i drugi mladići neće izostati sa pjesmom i plesom. Kako svi koji su bili u igri, moraju dovršiti svoju igru, ko učini nemir i buku, biće globljen prema službi.

Svima na službi, Marko Martinović«.

Zaista je velika šteta što niko nikada nije pokušao da izvrši rekonstrukciju ovog vrlo modernog, gotovo filmskog scenarija, u postojećim ili novim odorama, i da ga ovjekovječi na nekom od savremenih nosača slike i tona, posebno na CD-romu.

KOTOR ENAMA ENE KOTORU:

MARINA DULOVI

Glazba kao smisao života

Kotor, tradicionalno i kulturno vodeći grad Crne Gore, pruža slabijem polu ravnopravne mogućnosti s jačim. Žena nije samo majka, domaćica i supruga, već i uspješna poslovna žena.

Osamljeni primjer našeg „malog mista“, od predsjednice općine do prvih dama na čelu više sekretarijata, načelnica i direktorica kulturnih i javnih ustanova i poduzeća, predstavlja unikatan primjer za crnogorsko podneblje. Da li to govori i još jednom pokazuje koliko je žena sposobna i svestrana? Ili, pak, dokazuje da se Kotor i Boka ipak izdvajaju od brdovitih krajeva naše zemlje koje povijest, more i maestral stoljećima nisu milovali, pa ni muškarci ne dopuštaju svojim ženama da sebe i grad propagiraju pored njih - muških, živih i zdravih? Zato, ne treba zaboraviti pohvaliti bokeljske muškarce, koji su u ovom suludom vremenu asimilacije i transkulturacije najčešće dobrog zamjenjivanog lošijim, utrli put i pružili šansu ljepšem polu da dā odraz svoje ljepote svom gradu.

Piše: Tina Braić

Marina Dulović, profesorica klavira i direktorica Muzičke škole „Vida Matijan“, od trenutka kada je kao djevojčica počela svirati klavir nikada nije poželjela baviti se nečim drugim. Funkciju direktorice vidi kao pomalo nametnutu ulogu, jer iako je i njoj prišla s ljubavlju, priznaje da nije toliko inspirativna koliko i primarna profesija profesora klavira. Treba puno snage, volje i posvećenosti u pedagoškom poslu, kvalitetu nastave i osposoblja-

vanju učenika za budući poziv.

Osim obrazovnog procesa, u školi se odvijaju i koncertne djelatnosti. U dvorani crkve sv.Duha se veoma često organiziraju koncerti učenika, profesora, interni, javni časovi, kor. Održavaju se i književne večeri i promocije. Đaci učestvuju na javnim manifestacijama i takmičenjima. Aktivnosti su zastupljene i prilikom nekih drugih kulturnih dešavanja, npr. u muzejima, Općini na svečanim sjednicama i prilikom raznoraznih manifestacija. Veoma uspješno je održan

koncert učenika srednje škole u školi „Mokranjac“ u Beogradu sa kojom kotorska Muzička škola ima dugogodišnju suradnju; realiziran je odlazak jednog dijela učenika na Verdijevu operu „Rigoletto“ u Sarajevo, kojom je dirigovao Kotoranin **Robert Homen**, unuk poznatog prof. **Antuna Homena**... Spaja se zabavno i korisno, izlet i edukacija, što će uvijek učenicima ostati urezano u sjećanju. Marina Dulović ističe da učenici ne samo da sa interesiranjem prate glazbena dešavanja i učestvuju u njima, već se

i dotjeruju za svaku priliku. Kotorska Muzička škola je oduvijek polagala pažnju i na lijep izgled, što je također dio kulture ovog grada.

Škola je organizirala i Okrugli sto na temu: „60 godina organizovanog muzičkog školstva u Crnoj Gori“ uz zajednički koncert učenika Crne Gore; netipičan koncert učenika i profesora u diskoteci „Maksimus“ gdje su izvedene kompozicije evergrina, popa, roka, žanrova koji se ne rade u prostorijama škole, dva novogodišnja koncerta, od kojih je prvi bio hu-

manitarnog tipa, posvećen oboljelom dječaku Matiji Božinoviću iz Tivta. Krajem prošle godine održana su i dva koncertna gostovanja: klavirski koncert **Kosane Radojević** iz Podgorice i koncert **Nikole Vučkovića**. Gostovao je Kamerni gudački orkestar iz Zagreba i održana večer dueta **Marine Cuce** i **Jelene Marković** uz klavirsku pratnju prof. **Sede Vukašinić**.

Postoji li veza muzike i fizičke ljepote, tj. očuvanja dobrog izgleda?

- Bavljenje umjetnošću i glazbom pravi jedan poseban stil života. Dakle, način života i posvećenost glazbenom pozivu diktira i način u govoru, oblačenju, stavu i stilu.

Što je za Vas ljepota?

- Ukoliko se radi o ljudskoj ljepoti, sama fizička ljepota ne znači ništa ukoliko nema duhovne ljepote, karaktera. Spoj vanjske i unutarnje ljepote daje kompletan izraz čovjekovog bića. Što se tiče ljepote kao univerzalne kategorije, mislim da imam sposobnost da je opazim i prepoznam u stvarima, prirodi, prostoru, ovom prelijepom gradu u kojem se, svaki puta kada dođem, osjetim nadahnuto. Kao i ljubav, ljepota je osnovna pokretačka snaga u svakom poslu i segmentu života jer daje čovjeku osjećaj zadovoljstva.

Da li slušate modernu glazbu?

- Najviše slušam i volim klasičnu glazbu. Bilo što da radim, volim da se nešto tiho čuje, eto „Rigolletto“ slušam već danima i čujem ga i prije i poslije izvođenja opere. U nekoj opuštenijoj prilici slušam i moderniju glazbu, volim slušati **Olivera, Džibonija, Sergeja Četkovića**... Ne slušam narodnjake, ne volim ih. Pravim razliku između dobre i loše glazbe.

Što mislite o današnjoj (ne)zainteresiranosti mladih za klasičnu glazbu?

- Mislim da nije u trendu. Naši učenici već pri dolasku u školu dolaze sa gotovo izgrađenim ukusom, afinitetom i stilom. Samim ulaskom u ovu školu oni jesu posvećeni klasiци. Ali, kako to u mladim godinama obično i biva, oni pronalaze neke oscilacije, razne žanrove i vole različite vrste glazbe.

Volite li čitati?

- Mnogo čitam i volim da čitam. Redovno mi se dešava da čitam paralelno dvije knjige ili da se vratim nekoj knjizi koja je na mene ostavila dubok trag. Tada je znam otvoriti samo na onaj pasus koji me posebno osvježi. Trenutno čitam Ognjena Spahića i „Kockara“ od Dostojevskog.

Koja Vas druga umjetnosti fascinira osim muzičke umjetnosti?

- To je slikarstvo. Smatram da su slikari posebne umjetničke duše koje svoje izraze i osjećanja izražavaju na platnu i na taj način oplemenjuju dušu onog tko promatra sliku. Tako je i sa glazbenikom i slušateljima.

Kako provodite vrijeme dokonosti?

- Moje slobodno vrijeme podrazumijeva dužu jutarnju kavu, „dogovor“ sa samom sobom i plan za taj dan uz lijepu muziku. Kada su lijepi dani idem na brzu šetnju na relaciji Risan-Perast-Risan. To mi mnogo znači ne samo radi fizičke rekreacije i kondicije, već mi šetnja uz more na najljepšem dijelu Boke čini veliki užitak i ispunjenost. Volim puno i čitati, televiziju ne volim uopće. A glazba je svuda oko mene, u autu, uredu, domu...

Kakva ste domaćica? Volite li kuhati?

- Volim kuhati. Pored ovog mog posla imam još jedan, da nazovem, hobi. Bavim se već niz godina ugostiteljstvom, ali samo u ljetnim mjesecima. Otkrila sam mnogo kulinarskih tajni i našla sam se i u tom poslu.

U POMORSKOM MUZEJU OTVORENO RENOVIRANO
ODJELJENJE I I II SVJETSKOG RATA

90 godina od pobune mornara

Piše: Mileva VUJOŠEVIĆ

U povodu 90 godina od pobune mornara u Boki kotorskoj koja je izbila 1. veljače 1918. god na brodovima Austrougarske ratne flote u Pomorskom muzeju Crne Gore Kotor otvoreno je renovirano

odjeljenje I i II svjetskog rata i posjetiocima se ovaj važni povijesni događaj približio na suvremeni muzeološki način. Odjeljenje je simbolično otvoreno točno u podne.

Bibliotekar Muzeja **Slavko Dabinović** podsjetio je prisutne o proslavi 50- godišnjice

Pobuna je izbila 1. 02, a ugušena 3. 02. 1918, poslije dolaska bojnih brodova iz Pule. Uhapšeno je oko 1200 mornara, ali je pred Prijeki sud izvedeno 98. Četiri mornara osuđena su na smrt

pobune, kada je toj svečanosti prisustvovao odred Sovjetske Crnomorske flote pod komandom admirala **Stefana Ćuršina**, kao i delegacije iz svih republika SFRJ, preživjeli učesnici ustanka sa prostora Jugoslavije i iz susjednih zemalja: Mađarske, Rumunjske, Čehoslovačke i Poljske, kao i ambasador SSSR, Poljske i Mađarske i uvažene političke ličnosti toga vremena.

Da bi se događaj dostojno obilježio, u svijet je toga dana krenula koverta sa žigom današnjeg dana, 01. 02, koja će ostati trajan dokument i naći svoje mjesto u prostoriji I i II svjetskog rata koja je smještena na II katu palače Grgurina.

Kustos pomorsko tehničke

zbirke **Petar Palavršić**, koji je otvorio odjeljenje, podsjetio je na činjenicu da je u doba I svjetskog rata Boka kotorska bila velika baza Austrougarske mornarice, te da je tada tu bilo preko 30 ratnih brodova raznih tipova. U naredne četiri godine rata taj se broj povećao na 50.

U svom izlaganju Palavršić je podsjetio i na tragičan događaj iz tog vremena kada su crnogorski dobrovoljci iz SAD došli da brane svoju zemlju ali je njihov brod „Brindizi“, koji ih je prevezao od istoimenog talijanskog grada do Medovskog zaljeva, naišao na savezničku minu i tada se 270 mladih ljudi utopilo.

Palavršić je iznio je interesantan podatak da se prvi put u povijesti pomorstva i uopće čovječanstva da jedna letjelica

uništi brod. Danas u Kumboru postoji hangar na istom mjestu gdje su Austrijanci doveli hidroavione od kojih je jedan sa dva pilota uspio da potopi francusku podmornicu ispred Boke kotorske.

Pobuna je ugušena 03. 02. poslije dolaska bojnih brodova iz Pule. Uhapšeno je oko 1200 mornara, ali je pred Prijekij sud izvedeno 98. Četiri mornara osuđena su na smrt.

Poznati cetinjski književnik i povjesničar **Niko Simov Martinović** približio je izjavu don **Nika Lukovića** koja se odnosila na ispovijest **Františka Raša** mornaričkog vodnika iz Češke, **Antuna Grabara**, mornara iz Poreča, **Jerka Šižgorića**, artiljerca iz Žirja kod Šibenika i **Mata Brnjičevića**, artiljerca iz Jesenica kod Splita.

Četvorica mornara su osu-

đeni odlukom Prijekog suda u Kotoru na kaznu smrti strijeljanjem koje je izvršeno 11. 02. 1918. u 7 sati ujutro 1918. godine.

Otvaranju spomenutog odjeljenja u Pomorskom muzeju Crne Gore u Kotoru, pored javnih i kulturnih radnika Boke, prisustvovali su predstavnici vojnih institucija iz Budimpešte, kao i počasni konzul Mađarske **Čaba Mađar**.

Predstavnik Vojno-povijesnog instituta i muzeja iz Budimpešte, obraćajući se prisutnima, naglasio je „da današnja generacija ima obavezu prema onima koji dolaze da sačuva uspomenu na povijesne događaje iz prošlosti, a što se pokazalo veoma korisno i dobro na primjeru Pomorskog muzeja koji danas otvara obnovljeno odjeljenje I i II Svjetskog rata“.

Sa otvorenja u muzeju

Luce, Gracija i Englez

Priredila: Vlasta Mandić

LUCE: Ja ću robu prati di je mene voja, ti nisi gospodar od sinjega mora, la,la,la,la, što je ovo... kvrc, škrip, ma zašto neće sada kada svako jutro otvaram bez po muke. Ma kako sam debula jutros, nemam force? Gracija dođi odmah, sva sam se skonfužjala ne znam više što radim, upirem, upirem ali ne može!

GRACIJA: Sada mi i popodne ne daš učinjet pižolot, što sam ja Bogu zgriješio?

LUCE: Držim pun mistio robe, evo će mi sada, deboto, sve se prosuti. Od jutros od pet ura perem, rezentajem, perilinavam robu, a ti s uha na uho činiš pižolot.

GRACIJA: Ne žali mi se ništa, lijepo sam ti rekao da ću ti kupiti modernu makinu za robu, a ti nećeš.

LUCE: Neću makinu i gotovo. Ja sam naučila robu prati na ruke, kako bog zapovijeda. Prvo pokišat, pa u lisiju iskuhat, pa u mistio na dasku lavacat, ke milina! Onda rezentavat par puta i na kraju perlinavat. Potla rasteć robu na tiramolu i molit Boga da učini buru od Risna i Oravca. Nema veće radost nego kada se lancuni, intimele, šugamani i tvoja Gracija, tvoja bjankarija vijore kako zastave. Brzo sve sumprešam, sveti Vlaho moj, sve miriše kako duša od djeteta. A tek najveće, kada se uvučesh u čiste lancune, zaspiš kako anđeo. A sad si kako đavo, ma što ja ovo govorim, pala sam u veliki inspiracijun od pranja robe. Ajde, movi se potegni ovaj španjulet od škura i otvori mi da prostrem robu.

GRACIJA: Evo odma, pomislio sam, u momenat, da ispred mene stoji i deklamira sjor Šekspir. Uh, uh,

baš ne ide, nešto je zapelo.

LUCE: Daj da ja provirim kroz bužu. Ao, što je ovo. Neki, meni nepoznati čovjek, plavi, skoro go golcat. Ima samo mudantine i čini promenadu po taraci.

GRACIJA: Pomakni se ženo da ja vidim što je to!

Luce: Ma što bi ti gledao kada ja sve dobro vidim. Gledaj, gledaj! Sada je na komod sjeo na šezlon, vidi ti njega, con ce moto, prekrstio nogu preko noge, španjulet u usta a đornale u ruke. Evo, stavlja i kape lin na glavu, maže kremom i donji i gornji dio. Sav je štrakan i štramban.

GRACIJA: Luce, da nije to jedan od onih Engleza što kupuju kuće u grad, na njega mi taj para. Daj da ga vidim.

LUCE: Ajde, pogledaj. Ma znaš da imaš pravo. Sada se spominjem. Gospođa Laura i šjor Bepo, onaj kotorski gardelin, su mi rekli da su se svi od famelje Četrdeković odselili skoro

preko noći. Prodali su kuću Englezu i to ti je sigurno sad taj. To nam je novi susjed moj Gracija.

GRACIJA: Pa što ako mi je novi susjed, ne može mi se ovako golitat ispred nosa. Nego da vidim što se ova škura ne otvaraju. Ma nešto zapinje, uh, uh, jedva sam ih u libro otvorio. Luce moja, brzo dođi, samo pogledaj, takao nam je pjat od televizije na sama škura.

LUCE: Zato nismo mogli otvoriti. Što ćemo sada moj Gracija?

GRACIJA: Kako što ćemo, svadit ćemo se moja Luce. Tek je arivo, a već me nafumao. Nijanka da se prežentao i lijepo pitao za dozvolu. Bit će bruke Luce, kažem ja tebi, uh, uh. Oštia što me iznervao idem ga dobro ošvacat.

LUCE: Kalmaj, kalmaj budi pacifiko.

GRACIJA: Lako ti je reći budi pacifiko. Kako ćeš više s mirom živjeti u ovi grad. Od jutra do sutra stalno neko varda po kalemata i pjacama. Kroz grad voze bicikle, kola, kamionete, muzika dreči na svaki kantun, svi sjede po pjacama, niti da su doma u tinea, i danju i noću žbature ne zatvaraju a kada kršten svijet ide leć teke tada nastaje rusvaj i to od one popišane mularije. Lijepo legnu mamu i tatu, učine im nana-nana, uzmu im zadnji solad i ajde u život. Sve se obrnulo naopačke. Što je ovo, blaženi Gracija, prekipjelo je, ma sve me fotalo. Luce, dodaj mi kapelin i crevlje, idem pravo kod Engleza, on će platiti

ceh.

LUCE: Destezo Gracija, što si se zapuhao, kolpat će te. Što ću onda ja sirota kad nemamo ni para za doture a znaš da se danas sve plaća .

GRACIJA: Neka me đavo i nosi, ali pokazat ću ja tom kolonijalisti i da znaš, ako treba, dofatit ćemo se i na šake. Ima još force u meni. Neće on meni činjet porkarije.

LUCE: Pjan, pjano Gašo moj, nisi ti oršo di montanja, ti si rafinan Muljanin. Zato si mi i drag evo već 50 ljeta. Zadnji put ste nasilnika zalili sičom vode, pa vam je i onda bilo žao zbog te dizgracije.

GRACIJA: O, o ne sjećam se kada si mi zadnji put rekla Gašo moj. Ma čini mi se od medenog mjeseca.

LUCE: Znaš što, najbolje je da ja progovorim dvije tri sa Englezom, ja ću to po ženski .

GRACIJA: Kako očeš, panuo mi je život, idem malo leć.

LUCE: Alo, alo šjor Inglez, čujete li me?

ENGLEZ: Yes, good morning , kako fin gospođa, kako vam name?

LUCE: Ja sam Vam Luce,

tu mi je i Gracija. Nama je jako milo da ste nam novi susjed ali isto zbog ove Vaše antene ne mogu otvorit škura.

ENGLEZ: Antena, odmah ja digla sa vaš window, no problem, ja mislila da tu nema nobody.

LUCE: Ma rekla sam ja Graciji da ste vi jedan čovjek in gamba, kulturan. Gracija, jesi li čuo Engleza?

GRACIJA: Jesam Luce sve sam čuo. Dobila si komplimentat i odmah si pobenavila. Pozovi ga odmah, na paradížet .

LUCE: Da znaš i da hoću i to već sutra. Čula sam iz Bokeške kužine jednu dobru ričetu. Moj Gašo dobra pulitika, dobar biznis, međunacionalni i međudržavni odnosi, erotska integracija, inplemetacija i susjedski odnosi sve bolje ide sa dobrim bokuonom.

GRACIJA: Ludice moja nije erotska nego evropska integracija, dobro si se podkovala, eto te kao da si u parlamenat.

LUCE: A što da ne, ako mogu oni mogu i ja. Idem do Engleza! Good by , moj Gracija!

Tako smo nekad zborili

Skonfužijti - uznemiriti se

Pižolot - kratak san

Mistio - posuda za pranje robe

Režentavati - ispirati robu

Tiramola - klizajući konopac za sušenje robe

Španjulet - mehanizam za otvaranje škura

Španjulet - cigareta

Štrakan - star

Štrambav - nastran

Nafumati se - naljutiti se

Ošvacati - osramotiti

Oršo di montanja - neuglađena osoba

Pacifiko - smiren

Destezo - polako

Porkarije - ružne riječi

Dizgracija - nevolja

Fotati - naljutiti

Crevlje - cipele

**TRAGOM BUDVANSKIH MIGRACIJA
U MLETKE (XV.-XVIII. ST.)**

5

Vjerski život

**PIŠE: dr. sci. Lovorka
ČORALIĆ**

Duhovnost, vjerski život i povezanost hrvatskih iseljenika s mletačkim vjerskim ustanovama i duhovnim osobama sastavni je dio njihova životnog svakodnevlja, a po svojim se osnovnim obilježjima ne razlikuju od drugih onovremenih pripadnika katoličkog civilizacijskog ozračja

Misao na vječni život, pomirenje s vlastitom prošlošću i potreba za djelima koja će poništiti sve grešno i negativno tijekom života, osnove su na kojima počiva velik dio oporučiteljevih iskaza i želja. Podaci o mjestu pokopa, služenju misa zadušnica u spomen na oporučitelja i njegove pretke,

Duhovnost, vjerski život i povezanost hrvatskih iseljenika s mletačkim vjerskim ustanovama i duhovnim osobama sastavni je dio njihova životnog svakodnevlja

legati namijenjeni crkvenim ustanovama i duhovnim osobama, darovnice siromasima, napuštenima i bolesnima te zavjeti hodočašća, uobičajen su sadržaj oporuka onovremenih katoličkih žitelja. Budvanski iseljenici, nalik svojim sunarodnjacima, ali i ostalim katolicima grada na laguna, u tome se bitnije ne izdvajaju.

Mjesta pokopa iseljenika iz Budve ponajprije su (sukla-

dno mjestima njihova stanovanja) grobnice u crkvama istočnoga gradskog predjela Castella (prednjače crkve S. Antonin, S. Biasio, S. Daniele, S. Laurenzio, S. Lazzaro dei Mendicanti, S. Martino, S. Pietro di Castello i S. Trinità). Crkve odabrane za posljednje počivalište oporučitelja najčešće su i mjesto služenja misa zadušnica za spas pokojnikove duše i u spomen na njegove pretke, a za držanje misa

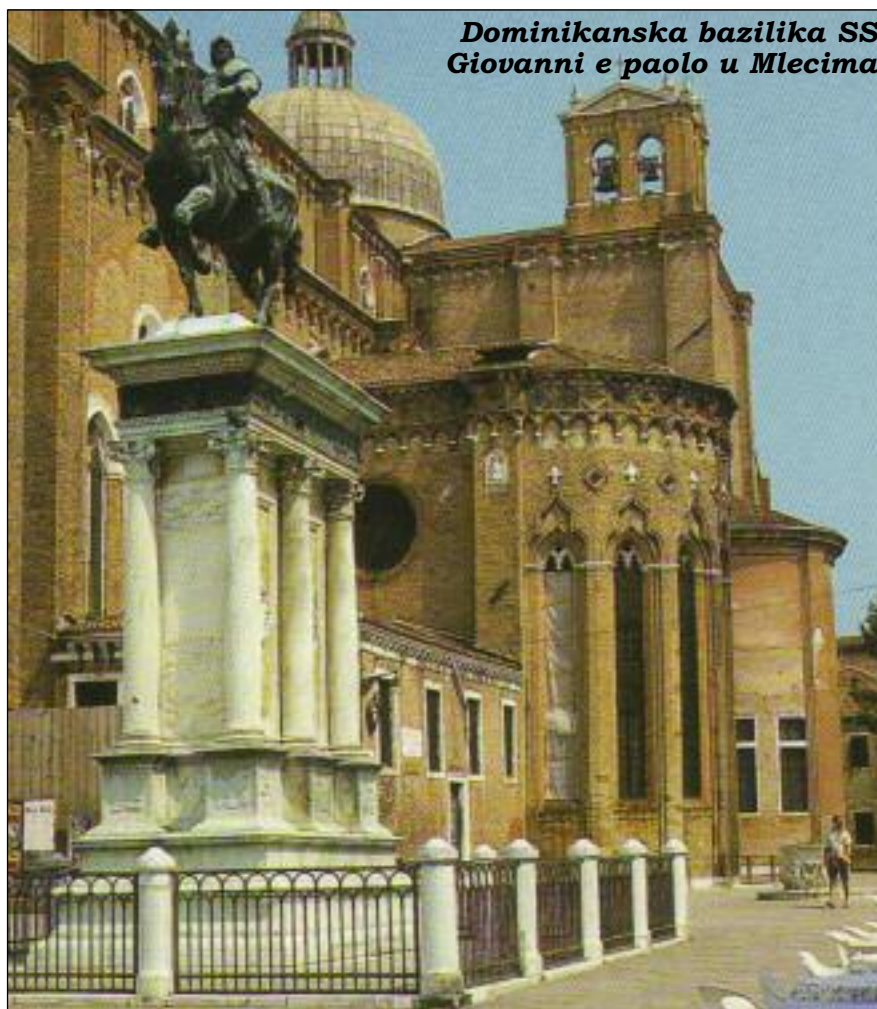
obično se određuje manja novčana svota (sukladno skromnim imovnim mogućnostima oporučitelja).

U oporukama iseljenih Budvana često je i obraćanje crkvama, samostanima, bratovštinama i hospitalima putem razdiobe legata. Ponajprije se obdaruju crkve i samostani smješteni u predjelu njihova stanovanja (Castello). Najčešće im se daruje manja novčana svota, katkad izravno određena za služenje misa zadušnica u istim crkvama. Novac je katkad upućen za točno određene svrhe: za gradnju ili popravak crkvenog objekta (pro fabrica) ili za izradbu ili kupnju predmeta za bogoslužje (kaleži, oltarni prekrivači, misna ruha i sl.). Od mletačkih hospitala, pretežito se obdaruju najpoznatiji, uglavnom oni koji su spomenuti i u oporukama većine onodobnih mletačkih žitelja (hospitali S. Antonio, Ospedale dei Incurabili, S. Maria della Pietà, SS. Giovanni e Paolo).

Duhovne osobe (crkveni dostojanstvenici, svećenici, klerici, redovnici) imale su iznimnu ulogu u svim oblicima vjerskoga života i religioznosti naših iseljenika. Veze s lokalnim klerom i redovništvom održavale su se tijekom svečanijih prigoda (činovi krštenja, vjenčanja, pokopa, sudjelovanje u procesijama, nazočenje svečanim blagdanskim obredima i sl.), ali i u sklopu svakodnevnog vjerskog života (prisustvovanje uobičajenom bogoslužju) i izražavanja duhovnosti svakog katoličkog stanovnika. U oporukama mletačkih žitelja, te tako i iseljenika s hrvatske obale, duhovne osobe spominju se - poglavito ako oporučitelj nema bližih članova obitelji - kao izvršitelji njegove posljednje volje, kao svjedoci (vrlo brojni primjeri) pri pot-

pisivanju oporuke te kao obdarenici dijelom oporučiteljeve imovine. Primjetna je česta povezanost budvanskih oporučitelja s duhovnim osobama hrvatskoga podrijetla koje djeluju u Mlecima. Tako se, primjerice, **Marko Baranin**, svećenik u crkvi SS. Filippo e Giacomo u Castellu, navodi kao izvršitelj oporuke **Marije**, supruge budvanskog iseljenika **Stjepana**, a **Franjo Bara-**

rojatno svećenik bokeljskoga podrijetla) u oporuci **Lucije** (supruga Budvanina **Rade**). U nekoliko oporuka sadržani su i navodi o obdarivanju duhovnih osoba našega podrijetla nastanjenih u Mlecima, ali u svim je primjerima riječ o osobama koje su u rodbinskoj vezi s oporučiteljem. Svi navedeni primjeri, bogati neposrednim posvjedočenjima o povezanosti hrvatskih sveće-

Dominikanska bazilika SS Giovanni e Paolo u Mlecima

nin, svećenik u crkvi S. Maria Formosa, određen je za držanje misa zadušnica u oporuci **Katarine**, supruge Budvanina **Rade**. Korčulanski svećenik **Nikola** svjedok je prigodom sastavljanja i ovjere oporučnog spisa **Damjana Božova** iz Budve, a istu ulogu obavlja kanonik **Tripun** (vje-

nika i redovnika s pripadnicima istočnojadranske useljeničke zajednice, zorno svjedoče da su iseljenici iz grada Budve činili sastavni dio katoličkog žiteljstva grada na lagunama te da su i u vjerskim oblicima svakodnevlja bili blisko povezani s duhovnim osobama iz domovine.

STARA POMORSKA BRATSTVA U BOKI

Bratstva Oparenović i Ivanović- Moro

Piše: Antun Tomić

Na trećem kilometru od Kotora, u Dobroti, pruža se Oparen brijeg u pravcu od brda prema moru. Odmah iza njega sa sjeverne strane nalazi se lokalitet Oparene. Oba toponima podsjećaju na staro pomorsko bratstvo Oparenovići koji su na tom prostoru imali svoje kuće. Pošto su gravitirali crkvi Sv. Ivana, gdje su u početku imali svoje grobnice, slavili su krsno ime Ivandan 29. VIII.

Prvi arhivski spomen ovoga bratstva datira s početka XVII. st. kada su još Dobročani bili kmetovi kotorskog patricijata i crkve, pa su birali svoje seoske glavare. Tako se 1621. god. spominju glavari sela, dva brata Oparenovića **Niko** i **Luka Stjepovi**. Kada je kotorski biskup **Marin Drago** obavio vizitaciju crkve Sv. Mateja u Dobroti 1689. god, jedan od članova uprave crkve bio je Marko Oparenović.

Prema popisu kuća iz 1808. god. imali su četiri kuće, a prema onom iz 1839. god. imali su 11 kuća (tri dvokatne i osam jednokatnih). U Napoleonovoj regrutaciji mornara 1810. god. bilo je obuhvaćeno 16 pomoraca iz ovoga bratstva i to dva kapetana i 14 mornara.

Tijekom XVIII. st. Oparenovići su imali dva broda: jednu pulaku u vlasništvu kap. **Adama Matova Opare-**

Kapetan Gracija Oparenović

novića 1795. god. i jednu fregatu.

Od XVIII. do XX. st. dali su ukupno 64 pomorca od kojih 11 kapetana i 53 mornara. Na moru je stradalo sedam mornara i to: **Tripo Filipov**, koji se utopio u brodolomu brigantina "Il Vigore" (vlasništvo **Ivana Radimira**), kod Sicilije 1834. god. U vodama Grčke utopio se **Luka Pavov** 1784. god. **Krsto Ilijin** uto-

pio se kod Hvara 1807. a **Pavo Lukin** kod Mljeta 1851. god. Bio je odbačen udarcem debla jedra sa pjelega "Vitez" (vlasništvo Dabinovića). **Marko Pavov** utopio se 1847. god, ne zna se mjesto. Dva su mornara umrla od malarije na putu od Albanije do Boke i to: **Krsto Tomov**, 1835. god. na brodu "Trionfante", i **Stijepo Filipov**, na brodu "Teutonico" 1846. god.

Između 11 kapetana izdvojiti ćemo kao poznatijeg kap. **Vicka Tomova** (1820-1879). Zapovijedao je pretežno na dobrotskim brodovima i to: "Adelaide", "Slavjanski", "Dar", "Vittorioso", "Cvijetnidan" i "Silvia D(abinović)". Iz broskog dnevnika škunera "Silvia D.", na kojemu je kap. Vicko umro, doznajemo da je kratko bolovao dok se brod nalazio na putovanju iz afričkog Lagosa za Marselj. Pošto se plovilo u tropskom pojasu, na velikoj udaljenosti od obale, njegov je leš, po mornarskom običaju, pošto su obavljene molitve i sve što propisuje takav slučaj, spušten u Atlantik prema Gvinejskom zaljevu.

Posljednji kapetan iz ovoga bratstva bio je unuk pret hodnoga. **Gracija Eugenov Oprenović** (1926-1997) radio je u Jugooceaniji-Kotor, zatim nastavio kod SPLOŠNE PLOVIDBE-Portorož. Ostavio je muške potomke u Sloveniji. U Dobroti nema više potomaka ovoga bratstva.

Iz ovoga bratstva potekla su dva svećenika: **Oprenović Špiro**, kapelan u Donjoj Lastvi 1830. (rođ. 1795. umro 1840.) i **Oprenović Tripo** (1814-1902) prepozit u Kotoru krajem XIX. stoljeća.

IVANOVIĆ - MORO

Ovo brojčano malo bratstvo, ali ekonomski vrlo snažno, prema popisu kuća iz 1808. godine imalo je tri velike kuće blizu crkve Sv. Eustahija procijenjene na 1200, 1600 i 2000 forinti. U periodu XVIII-XX. st. dali su 39 pomoraca od kojih 29 kapetana i 10 mornara.

Jedna od poznatijih osoba ovoga bratstva bio je **Ivan Đurov Ivanović-Moro**, koji je u prvoj polovici XVIII. st. bio načelnik Dobrotske op-

ćine. Bio je član uprave crkve Sv. Mateja od 1738-48. god, zatim član uprave stare crkve Sv. Eustahije, a od 1762. god. izabran je za člana uprave nove crkve Sv. Eustahije. Poklonio je crkvi Sv. Mateja četiri srebrna svijećnjaka za oltar visine 37 cm na kojima su ugravirani njegovi inicijali Z. I. (Zuane-Ivan Ivanović).

Dr. Marko Ivanović-Moro (1741-1823) kanonik, narodni pjesnik i učeni teolog, napisao je više djela na našem i talijanskom jeziku. Poznato mu je djelo "Della dedizione delle Bocche di Cattaro a S. M. Imperatore Francesco II e dell'antica origine di detta citta" (Kotor 1799). Izdao je djelo: "Spjevanje od otkupljenja svijeta" u dva sveska (Mleci 1815. i 1822.). Ispjevao je više domoljubnih pjesama i prigodnica.

Ovo bratstvo nestaje u Dobroti već krajem XIX. st. ali se među prvim

dobrotskim bratstvima učlanilo u Bratovštinu Sv. Đorđa i Tripuna u Veneciji 1682. god. i dalo najviše članova (25) među kojima je bio po jedan gvardian, zamjenik, dva pisara, pet dekana. Pretežno su bili kapetani i patruni brodova, a bilo je i ženskih članova.

Prema knjizi blagajne crkve Sv. Mateja u Dobroti, četiri patruna: **Đuro Lukin, Stjepan Đurov, Aleksandar Štjepov** i **Ivan Đurov** u prvoj polovici XVIII. st. uplatili su na ime svojih trgovačkih putovanja u korist crkve ukupno 4.433 lire. Ivan Đurov je sam uplatio 3.220 lira. Na moru su stradala dva pomorca i to: **Krsto Gašparov**, mornar, poginuo je od engleskih korsara kod Neretve 1812. god, i **Mato Ilijin**, mornar, utopio se kod Katanzara (Kalabrija) 1846. god.

PREDSTAVA
TRPIMIRA JURKIĆA

Vječiti Sbutega

Jurkić

U prepunoj katedrali Sv. Tripuna u Kotoru 23. veljače izvedena je dokumentarna monodrama "Zapisi iz nevremena" po knjizi don **Branka Sbutega**, u izboru, režiji i izvedbi **Trpimira Jurkića**, Hrvatskog narodnog kazališta iz Splita.

Snažnom ekspresijom, uvjerljivim scenskim govorom, Jurkić je uspio da prenese emociju, kroz priču o promišljanjima jedinog svećenika koji je javno kritizirao zbivanja na Balkanu s kraja prošlog stoljeća.

Glumac je prenio atmosferu od Boke do Njujorka, u kojoj svećenik promišlja svijet u krizi, osobito onaj naš u kome točak povijesti pokreću vođe kojima tu nije mjesto.

- Nisam želio glumiti don Branka, već govoriti u svoje ime. Nije to klasična monodrama, već svjedočenje, jer je najvažnije da se te riječi ponavljaju, da se čuju. Gluma mi je poslužila kao prostor kroz koji mogu iskazati ono što me potreslo, a to je da ima ljudi koji su nada civilizacije, kazao je Jurkić.

Blaženi Gracija

Piše:

Don Pavao MEDAČ

Jedne je sušne godine samostanski bunar presušio te se cijeli samostan našao u pogibeljnoj nestašici pitke vode. Tada su po Gracijinom savjetu u bunar ulili kablčić mora. Dok je on usrdno molio, bunar se u trenu napunio pitkom vodom i od tad obilno davao da je bilo dovoljno i za susjedni otok sv. Mihovila. Mnogi bi po njegovom zagovoru od tad pronalazili pitku vodu koja na otocima i kršnim predjelima osobito život znači. Tamo gdje bi se pojavio Gracija i gdje bi se njemu za pomoć molilo, dogodila bi se ljubav. On je i danas liječnik ljubavi o čemu govore brojne srebrne zavjetne pločice u obliku gorućih srca koje krase svetište bl. Gracije.

Nakon smrti tijelo mu je bilo najprije pokopano u zajednički grob, ali vrlo brzo je preneseno u crkvu te položeno u novi mramorni sarkofag i bilo izloženo štovanju vjernika. Mnogi su tvrdili da su dobili brojne milosti po njegovu zagovoru. Danju se oko sarkofaga širi ugodan miris, a noću svijetlo. Kad su nakon deset godina odlučili sarkofag otvoriti, našli su neraspadnuto tijelo bl. Gracije od kojega se širio ugodan miris. Narod je i dalje dolazio s molitvama, uljem za svjetlo i cvijećem zahvalno štujući sveca. Čuda su se i dalje događala, a kult bl. Gracija raširio se po svijetu. Tristo godina tijelo je čuvano i štovano u samostanskoj crkvi sv. Kristofora Mira sve dok otočić nije postao plijenom Napoleonove vojske. Redovnici su, napuštajući otok

Redovnik augustinac, pustinjač, svetac euharistije, pomiratelj ljudi i zaštitnik ribara, radnika, neženja, vrtlara, pokornika, pomoraca, prvu je mladost proživio kao ribar i težak na škrtoj zemlji nasuprot Kotoru podno brda Vrmca

godine 1806. tijelo bl. Gracije kao osobito vrijednu i svetu relikviju ponijeli sa sobom u grad Veneciju. U vihoru ratnih stradanja odlučili su tijelo bl. Gracije pokloniti njegovoj rodnoj župi Muo u Boki kotorskoj na daljnje čuvanje.

Zauzimanjem pomorca Antuna Jankovića iz Mula Gracijino tijelo biva preneseno iz Venecije u rodni Muo kod Kotora. To se dogodilo na veliku radost puka Boke 1810. godine. Od tada narod je moći najvećega sina svoga primorskog mjestanca brižno čuvao i častio na

oltaru svoje župne crkve sv. Kuzme i Damjana na padini Vrmca u blizini ostataka rodne kuće bl. Gracije, sve dok svojim marom nisu sagradili novu župnu crkvu u sredini mjesta uz more 1864, gdje se i danas čuva i časti s istom ljubavlju kao i prije 500 godina na otočiću sv. Kristofora. Papa Leon XIII. potvrdio je i odobrio trajno štovanje skromnoga redovnika i Graciju 1889. godine nazvao blaženim. Ovaj je događaj još više rasplamsao njegovo štovanje u rodnoj mu Boki i svijetu. Blaženikovo tijelo izloženo je u srebrnome sarkofagu na pose-

bno podignutom oltaru u župnoj crkvi Pomoćnice kršćana. Kao zahvalnost za potvrdu po blaženja na mjestu gdje se od davnine po vjernome svjedočanstvu čuvaju ostaci rodne kuće bl. Gracije, dvjesto metara iznad sadašnjega mjesta Mula, podignuta je 1888. godine crkva njemu u čast. U toj se crkvi časti drvena skulptura koja predstavlja blaženikov lik oko kojega se narod okuplja na dan njegova rođenja 27. studenoga u 15 sati svake godine.

Svake se godine ponavlja svečanost puna ushita i radosti koju sumještani blaženikovi pripremaju 9. studenoga. Ponos i radost kojom je Svevišnji obdario Boku i njen narod po Graciji ne jenjava kroz sva ova stoljeća. I u najteža vremena ratova i neslaganja Graciji za milosti koje po njemu od Boga primaju, zahvaljuju pravoslavnici i katolici, a u svakoj župnoj crkvi Kotorske biskupije časti se slika bl. Gracije.

Čuda koja su se dogodila po zagovoru bl. Gracije mogu se razvrstati u nekoliko skupina, više puta Gracija je bio pomoćnik u pomorskim nesrećama, u ozdravljenjima od raznih teških bolesti pluća, dišnih putova i grla ili drugih vitalnih organa, posrednik u pronalaženju pitke vode za sušnih vremena, pomiritelj onih u svađi i osobito liječnik bračne ljubavi. I danas se događaju i pamte čuda spašenja bilo na moru ili na kopnu, oslobođenja i ozdravljenja po zagovorniku s Mula. S osobitim ponosom pamte ribari jedno Gracijino posredništvo u ribolovu. Nakon tri dana neuspješnog pokušavanja, ribari su

s molitvom bl. Graciji usprkos svake nade pošli na more i vratili se sa nezapamćenim ulovom od 6000 palamida, što se dogodilo trećega dana trodnevnog slavlja na čast blaženika i nikad, ni prije ni poslije, u Boki nije zabilježen toliki ulov te vrste ribe.

Vjerni puk je čvrsto uvjeren u istinitost staroga crkvenog predanja da su zemni ostaci svetica spasonosni izvori iz kojih

svetoj Euharistiji. Za vrijeme Mise uranjao bi u euharistijski misterij, hranio se Kristovim tijelom u sv. Pričesti i u slobodno vrijeme sate i sate provodio u klanjanju Presvetom oltarskom sakramentu. Bio je euharistijska duša i zaslužio naslov „Svetac euharistije“. Djetinje iskrena pobožnost bl. Gracije prema Mariji dala je njegovom liku onu ljupku toplinu koje su svjedoci siromasi

nam teku mnoga dobročinstva. Onima pak koji „imaju uši da čuju“ blaženik s oltara dovikuje: „Približite se izvoru spasa, euharistiji, pa ćete naći utjehe i lijeka svojim dušama“. Postao je primjer vrijednoga radnika koji je sav svoj trud posvećivao predanom ljubavlju i žrtvom, ne samo svojim sunarodnjacima u Boki i Hrvatskoj, već i u Italiji, Austriji, Španjolskoj i Americi kamo su njegov kult prenijeli Bokelji i subraća iz reda sv. Augustina.

Osobito je gajio pobožnost prema Kristu nazočnom u pre-

i prosjaci, koji su mu uvijek bili na srcu kako onda dok su dolazili na samostanska vrata, tako i danas kad se nađu pred njegovim tijelom u Gospinoj crkvi u Mulu. Svakoga četvrtka narod se uz pjevanje svećanih himni „Ribaru skromni“ i „Nut slavno tijelo našeg odvjetnika“ okuplja oko njegova oltara i tijela gdje se slavi sveta Misa njemu na čast. Godišnja proslava u Veneciji i u rodnoj Boki slavi se 9. studenoga, a u Hrvatskoj je spomendan bl. Gracija kotorskog 8. studenoga.

102 fm

**SKALA
RADIO
Kotor**

Nezavisni radio, Stari grad,
Trg od oružja, 85330 Kotor

99.0 MHz 95.3 MHz

RADIO KOTOR

www.radiokotor.com

PRODAJNA MJESTA

Hrvatski glasnik možete kupiti ispred katedrale sv. Tripuna, na Kamenom kiosku i sljedećim prodajnim mjestima Bega pressa:

Podgorica: Ivana Vujoševića, kućica
Momišići
PC Kruševac- Svijet
Centar - maloprodaja
Njegoševa ulica - Globus

Bar: Trafika SDK
Kostruća

Ulcinj: Bulevar- maloprodaja

Budva: Prolaz - maloprodaja
Spas - maloprodaja

Tivat: Anja
Pantomarket
Sturi
Dragana
Maprenat

Cetinje: Pazar, maloprodaja

Kotor: Pantomarket
Riva kod kamenog kioska
Sandrela

Herceg Novi: Tažeks - Bijela
Mješovito 33
Grbo MNM
Knežević Company
Pantomarket Centar

Risan: Centar

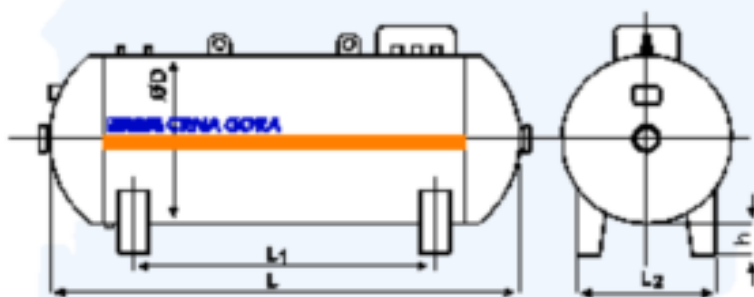

Zašto odabrati propan-butan plin u malim spremnicima?

MALI SPREMNIK ODGOVOR NA SVE VAŠE POTREBE

Mali spremnik I propan-butan plin su kvalitetno rješenje za obiteljsku kuću, stambenu zgradu, restoran, hotel, obrt, malu industriju I poljoprivredu.

1 kg PROPAN-BUTAN plina zamjenjuje:
3-6 kg drva
1,5-2 kg ugljena
1,12l ložnog ulja
12,8 kW električne energije

Improvizirani (kg)	ØD (mm)	L (mm)	L ₁ (mm)	L ₂ (mm)	H (mm)
1000	800	2190	1400	700	100
1800	1000	2476	1500	750	100
2700	1250	2480	1550	850	100
4850	1250	4300	2000	950	100

- praktičnost upotrebe
- ekonomičnost
- prilagodljivost svim konfiguracijama tla
- estetsko uklapanje u okoliš

ZAGREB CROATIA

Ljubav
na prvi pogled

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

tel. + 385 1 481 40 51, 481 40 52, 481 40 54, fax. + 385 1 481 40 56.

e-mail: info@zagreb-touristinfo.hr www.zagreb-touristinfo.hr

